

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia wtorek, 4 lutego 2025 r.

Poz. 635

UCHWAŁA NR XV/104/2025 RADY GMINY OSTRÓDA

z dnia 23 stycznia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2025-2028 dla Gminy Ostróda

Na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292), po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie, **Rada Gminy Ostróda uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2025-2028 dla Gminy Ostróda, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ostróda.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

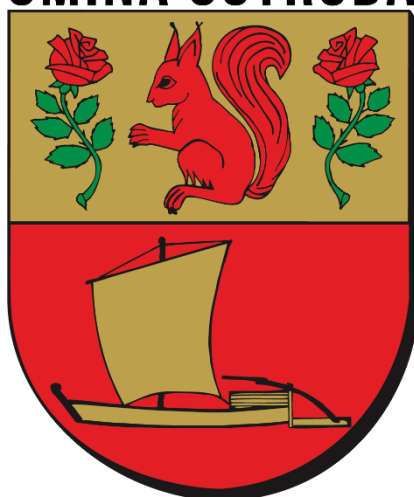
Przewodniczący Rady Gminy
Ostróda

Marek Husar

Załącznik do uchwały Nr XV/104/2025
Rady Gminy Ostróda
z dnia 23 stycznia 2025 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

GMINA OSTRÓDA

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

SPIS TREŚCI

1.	CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY OSTRÓDA	1
2.	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	1
2.1.	KONSTYTUCJA RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ	1
2.2.	USTAWA Z DNIA 23 LIPCA 2003 R. O OCHRONIE ZABYTEKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI.....	2
2.3.	USTAWA Z DNIA 8 MARCA 1990 R. O SAMORZĄDZIE GMINNYM	4
2.4.	USTAWA Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.....	4
2.5.	USTAWA Z DNIA 7 LIPCA 1994 R. PRAWO BUDOWLANE	5
2.6.	USTAWA Z DNIA 24 KWIEŚNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE	6
2.7.	USTAWA Z DNIA 27 KWIEŚNIA 2001 R. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA	6
2.8.	USTAWA Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	6
2.9.	USTAWA Z DNIA 21 SIERPNIA 1997 R. O GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI.....	7
2.10.	USTAWA Z DNIA 12 STYCZNIA 1991 R. O PODATKACH I OPŁATACH LOKALNYCH	7
2.11.	USTAWA Z DNIA 25 PAŹDZIERNIKA 1991 R. O ORGANIZOWANIU I PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ	8
2.12.	DODATKOWO, PONIŻEJ WYMIIENIONO AKTY PRAWNE KTÓRE W CAŁEJ SWOJEJ TREŚCI ODNOSZĄ SIĘ DO ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:.....	8
2.13.	AKTY WYKONAWCZE DO USTAWY O OCHRONIE ZABYTEKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI:.....	8
3.	PRZEDMIOT OCHRONY PRAWNEJ	9
4.	FORMY PRAWNE OCHRONY ZABYTEKÓW.....	10
5.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	10
5.1	RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM.....	10
5.1.1	KRAJOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2023-2026.....	10
5.1.3.	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030 (KSRR 2030).....	13
5.1.4.	OCHRONA DZIEDZICTWA NIEMATERIALNEGO.....	13
5.1.5.	STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.).....	14
5.2	RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM.....	15
5.2.1.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	15
5.2.2.	PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	16

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

5.2.3. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025.....	16
5.2.4. PROGRAM FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR 2021-2027 (FEWIM 2021-2027) 17	
5.2.5. PROGRAM WSPARCIA ROZWOJU KULTURY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025.....	17
5.2.6. PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2024-2027	18
5.2.6. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM DO ROKU 2025.....	21
5.3. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE POWIATU	22
5.3.1. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU OSTRÓDZKIEGO	22
5.3.2. POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU OSTRÓDZKIEGO	23
5.4. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY	23
5.4.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓDA.....	23
5.4.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	24
6. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSTRÓDA.....	32
6.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY OSTRÓDA	32
6.2. RYS HISTORYCZNY GMINY OSTRÓDA	33
6.3. KRAJOBRAZ KULTUROWY GMINY I ZABYTKI NIERUCHOME	34
6.4. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW:	36
6.5. OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW:	42
6.6. ZABYTKI RUCHOME	71
6.7. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE	71
6.8. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW:	73
6.9. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW: 74	
6.10. DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE GMINY	85
7. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY - ANALIZA SWOT	86
8. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY OSTRÓDA	88
8.1. PRIORYTET I DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH W POLITYCE PRZESTRZENNEJ GMINY	89
8.1.1. CEL SZCZEGÓŁOWY I.1.	89
DBAŁOŚĆ O ŁAD PRZESTRZENNY I KRAJOBRAZ KULTUROWY W GMINIE	89
8.1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY I.2.	89
BEZPOŚREDNIE WSPARCIE DLA REWALORYZACJI OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH	89
8.1.3. CEL SZCZEGÓŁOWY I.3.	90

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

OKREŚLANIE WARUNKÓW WSPÓŁPRACY Z WŁAŚCICIELAMI OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH.....	90
8.2. PRIORYTET II WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU GMINY	90
8.2.1. CEL SZCZEGÓŁOWY II.1.	90
ROZWÓJ PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH OPARTYCH NA WALORACH DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	90
8.2.2. CEL SZCZEGÓŁOWY II.2.	90
ODPOWIEDNIA EKSPOZYCJA I PROMOCJA NAJCENNIEJSZYCH OBIEKTÓW	90
8.2.3. CEL SZCZEGÓŁOWY II.3.	91
EDUKACJA SPOŁECZEŃSTWA W ZAKRESIE ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PIELĘGNOWANIE TRADYCJI REGIONALNYCH	91
9. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI 92	
10. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	93
11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	93

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

1. CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY OSTRÓDA

Głównym celem „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Ostróda na lata 2025–2028” jest kierowanie polityką Samorządu Gminnego w zakresie ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego. Program ma na celu planowanie działań związanych z finansowaniem, inicjowaniem i koordynowaniem prac w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji. Jest to dokument uzupełniający inne gminne akty planistyczne i ma również na celu organizację działań edukacyjnych dla lokalnej społeczności.

Aby osiągnąć te założenia, program będzie realizować szczegółowe cele określone w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, do których należą:

- 1) Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, z poszanowaniem ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
- 2) Zahamowanie procesów degradacji zabytków oraz poprawa ich stanu.
- 3) Wyeksponowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego.
- 4) Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla celów społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wsparcie inicjatyw na rzecz finansowania opieki nad zabytkami.
- 5) Określenie zasad współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących potencjalne konflikty związane z ich użytkowaniem.
- 6) Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program ma na celu zintegrowane podejście do ochrony dziedzictwa kulturowego w Gminie Ostróda, przyczyniając się do jego zachowania oraz rozwoju społeczności lokalnej.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

2.1. KONSTYTUCJA RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ochrona zabytków oraz materialnych i niematerialnych dóbr kultury jest konstytucyjnym obowiązkiem Państwa, wynikającym z art. 5 Konstytucji RP, który stanowi, że „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego”. Zabytki, będące ważnym elementem dziedzictwa narodowego, mają nie tylko materialną, ale także niematerialną wartość, którą należy chronić jako dobro wspólne. Artykuł 82 Konstytucji nakłada na każdego obywatela obowiązek troski o to dobro wspólne, co podkreśla współodpowiedzialność społeczeństwa za ochronę dziedzictwa. Państwo zobowiązane jest do tworzenia warunków ochrony, upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, zgodnie z art. 6 Konstytucji RP. Zabytki jako dziedzictwo przeszłości, nie tylko wzbogacają współczesną kulturę, ale także stanowią o tożsamości narodu. Ich ochrona to nie tylko zabezpieczenie przed zniszczeniem, ale także dbałość o to, aby mogły służyć przyszłym pokoleniom. Ochrona dziedzictwa obejmuje nie tylko zabytki architektoniczne i materialne, ale także niematerialne wartości, takie jak tradycje, język i obyczaje. Państwo, poprzez swoje instytucje, powinno wspierać zarówno działania konserwatorskie, jak i inicjatywy edukacyjne i promocyjne związane z dziedzictwem kulturowym. Kluczowym elementem opieki nad zabytkami jest współpraca między instytucjami publicznymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i obywatelami. Ochrona dóbr kultury jest zatem wspólnym zadaniem, które wymaga zaangażowania całego społeczeństwa.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

2.2. USTAWA Z DNIA 23 LIPCA 2003 R. O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI

Podstawą prawną do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami jest Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 tej ustawy, obowiązkiem każdej gminy jest opracowanie i uchwalenie programu opieki nad zabytkami. Artykuł ten stanowi, że „wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza gminny program opieki nad zabytkami, obejmujący okres 4 lat”, który następnie jest uchwalany przez radę gminy.

Program ten ma na celu realizację zadań w zakresie ochrony zabytków oraz zapewnienie odpowiednich działań w kierunku ich utrzymania, rewitalizacji i udostępnienia dla społeczeństwa. Ustawa wskazuje także, że taki program powinien być zgodny z wojewódzkim programem opieki nad zabytkami, co zapewnia koordynację działań na różnych poziomach administracji.

Obowiązująca ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 3, użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;

14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;

15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Zgodnie z art. 89 organami ochrony zabytków są:

1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;

2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

W art. 4 zapisano, iż ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;

2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;

3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;

4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;

5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;

6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5 wskazuje, iż nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;

2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;

3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;

4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ponadto, w art. 6, ustawa definiuje m.in. podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony.

W art. 7 określa także formy i sposób ochrony zabytków.

Ustawa definiuje obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Szczegółowo określone obowiązki samorządu w stosunku do obiektów zabytkowych objętych ochroną, których samorząd jest właścicielem lub posiadaczem zawarte są w następujących artykułach: 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71, 72.

Na mocy art. 21 ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Art. 22 ust. 4 stwierdza, iż „Wójt (burmistrz, prezydent

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.”. W ust. 5 tego artykułu zapisano, iż w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Jak wspomniano art. 87 ustawy określa obowiązek samorządu, dotyczący sporządzania i uchwalania gminnego programu opieki nad zabytkami:

- 1) program winien być opracowany na okres 4 lat,
- 2) program służy celom określonym w Ustawie,
- 3) program przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- 4) program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym,

z realizacji programu władze gminy sporządzają co 2 lata sprawozdanie, które przedstawiane jest radzie gminy.

Artykuły 18 i 19 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zobowiązują samorządy do uwzględniania ochrony i opieki nad zabytkami w procesie sporządzania oraz aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego.

2.3. USTAWA Z DNIA 8 MARCA 1990 R. O SAMORZĄDZIE GMINNYM

Gminy mają za zadanie zaspokajanie zbiorowych potrzeb swoich mieszkańców. W szczególności, art. 7 ust. 1 pkt 9 wskazuje, że do zadań własnych gmin należy dbałość o kulturę, w tym działalność bibliotek gminnych oraz innych instytucji kultury. Ponadto, gmina zobowiązana jest do ochrony zabytków oraz zapewnienia opieki nad nimi, co przyczynia się do zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego.

2.4. USTAWA Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Na mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym musi uwzględnić m.in.: wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 1. ust. 2, pkt 4).

Zgodnie z art. 13b pkt 3 lit. j, „ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności... zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.” Oznacza to, że plan ogólny gminy musi chronić obiekty zabytkowe oraz te wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Właściwe uwzględnienie tych uwarunkowań jest niezbędne dla zachowania dziedzictwa kulturowego. Przestrzeganie tych zasad wpływa na kształtowanie tożsamości lokalnej i dbałość o wartości historyczne regionu.

Plany miejscowe uwzględniają ochronę dziedzictwa kulturowego i zabytków w kilku kluczowych aspektach, zgodnie z zapisami art. 15 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Zasady ochrony dziedzictwa: Zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 4, w planach miejscowych określa się zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zabytków. Obejmuje to zarówno obiekty historyczne, jak i krajobrazy kulturowe, które mają znaczenie dla tożsamości lokalnej.

Wskazanie obiektów zabytkowych: Plany miejscowe identyfikują i dokumentują konkretne obiekty objęte ochroną prawną, co pozwala na ich zachowanie i odpowiednie zagospodarowanie. Takie podejście gwarantuje, że wszelkie zmiany w otoczeniu tych obiektów będą prowadzone z uwzględnieniem ich wartości historycznej.

Ochrona krajobrazów kulturowych: W ramach art. 15 ust. 2 pkt 3, plany miejscowe mogą określać zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, co obejmuje również ochronę krajobrazów kulturowych. To podejście zapewnia spójność przestrzenną i wizualną w kontekście rozwoju gminy.

Ograniczenia dla działalności gospodarczej: W art. 15 ust. 3 pkt 6, wskazane są granice pomników zagłady oraz ich strefy ochronne, a także ograniczenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej na tych terenach. Wprowadzenie takich ograniczeń ma na celu zminimalizowanie negatywnego wpływu działalności ludzkiej na obiekty zabytkowe oraz wartości kulturowe.

Projekty dokumentów planistycznych wymagają uzgodnienia z właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2.5. USTAWA Z DNIA 7 LIPCA 1994 R. PRAWO BUDOWLANE

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane stanowi, że przepisy prawa budowlanego nie naruszają regulacji dotyczących ochrony zabytków, w tym obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych ochroną konserwatorską (art. 2 ust. 2 pkt 3).

Ustawa nakłada obowiązek użytkowania obiektów budowlanych zgodnie z ich przeznaczeniem oraz wymaganiami ochrony środowiska (art. 5 ust. 1 pkt 7). Projektowanie i budowanie muszą zapewniać ochronę zabytków. Można wystąpić o zgodę na odstępienie od przepisów techniczno-budowlanych po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 9 ust. 3 pkt 4).

Dla prac budowlanych przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagane jest zgłoszenie do odpowiedniego organu, które powinno zawierać szczegóły dotyczące robót oraz terminu ich rozpoczęcia (art. 30 ust. 2). W przypadku robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków konieczne jest uzyskanie pozwolenia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 39 ust. 1).

Pozwolenie na rozbiórkę obiektu wpisanego do rejestru wydaje Generalny Konserwator Zabytków, po skreśleniu obiektu z rejestru (art. 39 ust. 2). W odniesieniu do obiektów niewpisanych do rejestru, pozwolenie wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków (art. 39 ust. 3).

Niektóre działania budowlane nie wymagają pozwolenia, ale muszą być zgłoszone (art. 29, 29a, 30, 31). W przypadku zagrożenia dla ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, organ może nałożyć obowiązek uzyskania pozwolenia (art. 30 ust. 7). Prace budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru wymagają decyzji o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia, do którego dołącza się pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 29 ust. 7).

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

2.6. USTAWA Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie reguluje kwestie związane z działalnością na rzecz społeczności lokalnych, w tym działania na rzecz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

W artykule 4 ust. 1 pkt 16 wymienione są zadania publiczne, w tym te dotyczące kultury i sztuki, co podkreśla znaczenie tych obszarów w działalności społecznej. Z kolei artykuł 19 szczegółowo określa prawa i obowiązki mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w zakresie realizacji inicjatyw lokalnych, co jest kluczowe dla angażowania społeczności w różne projekty.

Jednostki samorządu terytorialnego, zawierając umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej, mają możliwość wspierania lokalnych pomysłów i projektów, co może przyczynić się do ożywienia kulturalnego i społecznego regionów. Dzięki tym regulacjom mieszkańcy mogą aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu swojej przestrzeni oraz promowaniu lokalnej kultury i tradycji.

2.7. USTAWA Z DNIA 27 KWIETNIA 2001 R. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zawiera istotne regulacje dotyczące ochrony walorów krajobrazowych, w tym zarówno naturalnych, jak i kulturowych.

Zgodnie z art. 71 ust. 3, zagospodarowanie terenu powinno uwzględniać zachowanie jego walorów krajobrazowych, co oznacza, że każdy projekt planistyczny czy budowlany powinien mieć na uwadze nie tylko aspekty ekologiczne, ale również estetyczne i kulturowe. Ochrona krajobrazu kulturowego jest szczególnie istotna w kontekście dbałości o lokalne tradycje, dziedzictwo architektoniczne i historyczne.

Art. 101 ust. 1 podkreśla, że ochrona powierzchni ziemi ma obejmować również zachowanie wartości kulturowych, co wskazuje na konieczność integracji ochrony środowiska z ochroną dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków archeologicznych. To podejście jest kluczowe w kontekście zrównoważonego rozwoju, który stawia na równi potrzeby ochrony środowiska i zachowania kultury.

2.8. USTAWA Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody stanowi ważny element polskiego systemu ochrony środowiska i krajobrazu. Zgodnie z zapisami w art. 2 ust. 2 pkt 5, jednym z kluczowych celów ochrony przyrody jest dbałość o walory krajobrazowe oraz zieleń w miastach i wsiach. Oznacza to, że podejmowane działania mają na celu nie tylko ochronę różnorodności biologicznej, ale także zachowanie estetyki krajobrazu, co jest istotne dla jakości życia mieszkańców.

Art. 6 ust. 1 pkt 3 definiuje park krajobrazowy jako jedną z form ochrony przyrody, co podkreśla jego znaczenie w kontekście ochrony krajobrazu. Parki krajobrazowe są tworzone z myślą o zachowaniu wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych, a ich celem jest nie tylko ochrona, ale także popularyzacja tych wartości w duchu zrównoważonego rozwoju.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Warto również zauważyć, że decyzje dotyczące utworzenia parku krajobrazowego oraz nadania mu odpowiedniego statusu są w gestii sejmików wojewódzkich (art. 16, ust. 3 i 5). To oznacza, że lokalne władze mają kluczową rolę w podejmowaniu działań na rzecz ochrony i rozwoju przestrzeni przyrodniczej, co może prowadzić do zaangażowania społeczności lokalnych w ochronę i promocję swojego dziedzictwa krajobrazowego.

2.9. USTAWA Z DNIA 21 SIERPNIA 1997 R. O GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami rzeczywiście odnosi się do kwestii ochrony zabytków w kontekście zarządzania nieruchomościami. Zgodnie z art. 6 pkt 5, jednym z celów publicznych tej ustawy jest opieka nad nieruchomościami, które są uznawane za zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad nimi. To podkreśla znaczenie ochrony dziedzictwa kulturowego w ramach regulacji dotyczących gospodarki nieruchomościami.

Art. 13 ust. 4 wprowadza ważne zasady dotyczące dysponowania nieruchomościami wpisanymi do rejestru zabytków. Zgodnie z tym zapisem, sprzedaż, zamiana, darowizna czy oddanie w użytkowanie wieczyste takich nieruchomości wymaga uzyskania pozwolenia od wojewódzkiego konserwatora zabytków. To zabezpiecza zabytki przed nieodpowiednim zarządzaniem oraz zapewnia, że jakiegokolwiek transakcje będą zgodne z zasadami ochrony dziedzictwa kulturowego.

Dodatkowo, art. 68 ust. 3 wprowadza mechanizm bonifikaty, obniżając cenę nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków o 50%. To ma na celu zachęcanie do zakupu i rewitalizacji zabytków, co jest korzystne dla ich ochrony. Właściwe organy, takie jak wojewoda czy rada/sejmik, mają możliwość dostosowania wysokości bonifikaty, co wprowadza elastyczność w polityce zarządzania zabytkami.

Analogiczne przepisy dotyczą także opłat z tytułu użytkowania wieczystego oraz trwałego zarządu, co świadczy o spójności regulacji w kontekście ochrony nieruchomości zabytkowych.

2.10. USTAWA Z DNIA 12 STYCZNIA 1991 R. O PODATKACH I OPŁATACH LOKALNYCH

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych zawiera korzystne regulacje dotyczące nieruchomości zabytkowych. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 6, grunty i budynki, które są indywidualnie wpisane do rejestru zabytków, są zwolnione od podatku od nieruchomości. To zwolnienie jest uzależnione od warunku ich odpowiedniego utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków.

Taki zapis ma na celu zachęcenie właścicieli zabytków do ich pielęgnacji oraz rewitalizacji, co jest kluczowe dla zachowania dziedzictwa kulturowego. Wyjątek dotyczy jednak części nieruchomości zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, co oznacza, że jeśli właściciel zabytku wykorzystuje jego część do działalności komercyjnej, to wówczas ta część nie korzysta ze zwolnienia podatkowego.

Dzięki tym regulacjom, właściciele zabytków mają dodatkowe wsparcie w procesie ich konserwacji, co może przyczynić się do ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

2.11. USTAWA Z DNIA 25 PAŹDZIERNIKA 1991 R. O ORGANIZOWANIU I PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej odgrywa kluczową rolę w zakresie wsparcia i promocji kultury w Polsce, w tym opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 1 ust. 2, państwo oraz organy jednostek samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4) sprawują mecenat nad działalnością kulturalną, co obejmuje także działania na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego.

Wspieranie opieki nad zabytkami jest istotnym elementem polityki kulturalnej, ponieważ zabytki są nie tylko nośnikami historycznych wartości, ale również ważnymi składnikami lokalnych tożsamości i atrakcyjności turystycznej. Dzięki temu, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym, podejmowane są różne inicjatywy mające na celu ochronę, konserwację oraz popularyzację dziedzictwa kulturowego.

2.12. DODATKOWO, PONIŻEJ WYMIENIONO AKTY PRAWNE KTÓRE W CAŁEJ SWOJEJ TREŚCI ODNOSZĄ SIĘ DO ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:

Ustawa o muzeach (z dnia 21 listopada 1996 r.) - reguluje zasady funkcjonowania muzeów w Polsce, ich zadania oraz sposób organizacji i ochrony zbiorów muzealnych.

Ustawa o bibliotekach (z dnia 27 czerwca 1997 r.) - dotyczy organizacji i działania bibliotek, w tym również kwestii związanych z ochroną zasobów bibliotecznych i dziedzictwa kulturowego.

Ustawa o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (z dnia 14 lipca 1983 r.) - reguluje zasady gromadzenia, ochrony i udostępniania materiałów archiwalnych, które stanowią istotny element dziedzictwa kulturowego.

Ustawa o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (z dnia 7 maja 1999 r.) - skupia się na ochronie terenów, które są świadkami historii, a także na upamiętnieniu ofiar holocaustu.

2.13. AKTY WYKONAWCZE DO USTAWY O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI:

Rozporządzenie MKiDN z dnia 10 września 2019 r. (Dz. U. 2019 poz. 1886) - to rozporządzenie reguluje prowadzenie rejestru zabytków oraz krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, a także krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, rozporządzenie to szczegółowo określa sposób prowadzenia powyższych rejestrów i wykazów, co jest niezbędne do skutecznego zarządzania i ochrony zabytków.

Rozporządzenie MKiDN z dnia 2 sierpnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 1609) - to rozporządzenie dotyczy prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz badań konserwatorskich przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub na Listę Skarbów Dziedzictwa. Określa również zasady dotyczące robót budowlanych, badań architektonicznych oraz innych działań związanych z zabytkami, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków. Te przepisy zapewniają, że prace przy zabytkach są prowadzone zgodnie z najlepszymi praktykami i z poszanowaniem ich wartości historycznych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Rozporządzenie MKiDN z dnia 16 sierpnia 2017 r. (Dz. U. 2017 r. poz. 1674) - reguluje kwestie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytkach wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dotyczące prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru. Rozporządzenie to ma na celu wsparcie finansowe dla projektów związanych z ochroną i konserwacją zabytków, co jest kluczowe dla ich zachowania w dobrym stanie.

Razem te akty prawne tworzą fundament dla ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego w Polsce.

3. PRZEDMIOT OCHRONY PRAWNEJ

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi podstawę prawną dla ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, definiując kluczowe pojęcia związane z tą tematyką. Zgodnie z ustawą, zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością, które stanowią świadectwo minionej epoki lub wydarzeń, a ich zachowanie jest w interesie społecznym ze względu na wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ochronie podlegają zabytki, niezależnie od stanu ich zachowania, w trzech głównych kategoriach:

1) Zabytki nieruchome, w tym:

- krajobrazy kulturowe,
- układy urbanistyczne i ruralistyczne oraz zespoły budowlane,
- dzieła architektury i budownictwa,
- obiekty budownictwa obronnego,
- obiekty techniki, jak kopalnie, hut, elektrownie,
- cmentarze,
- parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne oraz działalność wybitnych osób lub instytucji.

2) Zabytki ruchome, obejmujące:

- dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcje przedmiotów uporządkowanych według koncepcji ich twórców,
- numizmaty i pamiątki historyczne, takie jak militaria, sztandary, pieczęcie, medale,
- wytwory techniki, dokumentujące poziom kultury materialnej i rozwój cywilizacyjny,
- materiały biblioteczne, zgodnie z ustawą o bibliotekach,
- instrumenty muzyczne oraz obiekty etnograficzne i rękodzieła,
- przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osób.

3) Zabytki archeologiczne, w tym:

- pozostałości pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyska,
- kurhany,
- relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2, ochronie mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne związane z obiektami budowlanymi, placami, ulicami lub jednostkami osadniczymi.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

4. FORMY PRAWNE OCHRONY ZABYTKÓW

Ustawodawca wyróżnia następujące formy ochrony zabytków:

- 1) Wpis do rejestru zabytków:
 - To podstawowa forma ochrony zabytków. Wpis do rejestru ma charakter formalny i prawny.
 - Zabytek objęty rejestrem korzysta z pełnej ochrony, co oznacza, że wszelkie prace konserwatorskie, remontowe czy modernizacyjne muszą być uzgadniane z konserwatorem zabytków.
 - Rejestr zabytków jest prowadzony przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.
- 2) Wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa:
 - Jest to forma ochrony, która dotyczy obiektów o szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej.
 - Wpis na tę listę wiąże się z dodatkowymi formami wsparcia, zarówno finansowego, jak i merytorycznego, w zakresie ochrony i konserwacji.
 - Obiekty wpisane na Listę Skarbów Dziedzictwa są uważane za część narodowego dziedzictwa kulturowego i wymagają szczególnej troski.
- 3) Uznanie za pomnik historii:
 - Status pomnika historii nadaje Prezydent RP na wniosek ministra kultury.
 - Obiekty te mają szczególne znaczenie historyczne, kulturalne lub naukowe.
 - Uznanie za pomnik historii wiąże się z dodatkowymi obowiązkami w zakresie ochrony i konserwacji oraz możliwością uzyskania specjalnych dotacji na renowację.
- 4) Utworzenie parku kulturowego:
 - Park kulturowy to obszar, w którym zachowane są zabytki i elementy dziedzictwa kulturowego, objęte szczególnymi regulacjami prawnymi.
 - Tworzenie parku kulturowego ma na celu ochronę i promowanie dziedzictwa kulturowego na danym terenie.
 - W parku kulturowym można wprowadzać ograniczenia dotyczące zabudowy i użytkowania terenu w celu ochrony jego wartości kulturowych.
- 5) Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.
 - W planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, warunkach zabudowy, a także decyzjach dotyczące realizacji inwestycji drogowych, kolejowych lub lotniskowych muszą uwzględniać ochronę zabytków.

5. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM

5.1.1 KRAJOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2023-2026

Krajowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 został przyjęty przez Radę Ministrów

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2023-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

w dniu 08 grudnia 2023 roku i jest efektem wykonania upoważnienia ustawowego, zawartego w artykułach 84 i 85, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i jest programem rozwoju określonym w artykule 15 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Gminny Program Opieki nad Zabytkami opiera się na założeniach programu krajowego, jednak są one dość ogólne w odniesieniu do zabytków z terenu gminy.

W „KPOZiOnZ 2023-26” dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce, w trzech podstawowych obszarach: 1) organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce, 2) stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia form ochrony zabytków oraz systemów informacji o zabytkach, 3) komunikacji, partycypacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Celem głównym „Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026” jest zwiększenie odporności zasoby zabytkowego w Polsce. Do realizacji tego celu opracowano trzy cele szczegółowe dotyczące:

- weryfikacji wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości;
- wzmocnienia potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków;
- roli zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

Do realizacji wszystkich celów i zadań wymienionych w „KPOZiOnZ 2023-26” opracowano szczegółowy harmonogram wraz z planem finansowym programu. Dokument jest uzupełniony o projekt systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz analizę ryzyka.

Rozwiązaniem porządkującym zagadnienia przedstawione w „KPOZiOnZ 2023-26” są kierunki działań, wskazujące na konkretne zadania priorytetowe w obszarze ochrony zabytków, przyjęte do realizacji do 2026 r. Są to:

- podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju;
- ochrona i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości;
- realizacja międzynarodowych zobowiązań;
- cyfryzacja procesów administracyjnych;
- wzmacnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków;
- reforma finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych;
- edukacja
- podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Budżet „KPOZiOnZ 2023-26” wynosi 55,8 mln zł, a podmiotami koordynującymi zadania są:

- Departament Ochrony Zabytków
- Narodowy Instytut Dziedzictwa
- Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków

Zadania szczegółowe, zapisane w „KPOZiOnZ 2023-26”, mogą mieć odniesienie do realizacji zadań w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

5.1.2. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju została przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. Dokument ten określa zasady polityki państwa w zakresie przestrzennego zagospodarowania kraju na najbliższe kilkanaście lat.

Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju wspiera cele rozwoju narodowego, obejmując całą przestrzeń Polski. Uwzględniając nowy paradygmat polityki rozwoju, strategiczny cel tej polityki można sformułować następująco: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju oraz jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, w celu osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych — takich jak konkurencyjność, wzrost zatrudnienia, poprawa sprawności funkcjonowania państwa oraz zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej w długim okresie.

Ten cel strategiczny, z odpowiednio dobranymi celami cząstkowymi i instrumentami wdrożeniowymi, jest realizowany przez wszystkie podmioty publiczne wykonujące zadania rozwojowe w ramach swoich kompetencji, na różnych poziomach zarządzania, w różnych obszarach tematycznych oraz w odniesieniu do różnych terytoriów.

Kluczem do osiągnięcia tego celu jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na określonych terytoriach. W oparciu o diagnozę sytuacji, uwarunkowania oraz trendy rozwojowe, sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 roku:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną, przy jednoczesnym zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego, sprzyjającej spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i równoważenie terytorialne rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, wspieranie rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wszystkich terytoriów.
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju na różnych skalach przestrzennych poprzez rozwój infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających wysoką jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także kształtowanie przestrzeni wspierającej zdolności obronne państwa.
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Koncepcja wskazuje, że wzmocnienie ładu przestrzennego na poziomie zarządzania zasobami krajobrazów kulturowych i przyrodniczych będzie jednocześnie służyło wdrożeniu zapisów Konwencji Krajobrazowej Rady Europy. Podstawowymi formami ochrony krajobrazów powinny pozostać: parki krajobrazowe, pomniki historii, parki kulturowe oraz — w odniesieniu do obiektów o znaczeniu międzynarodowym — wpis na listę dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego UNESCO.

Zaznaczono, że promocja dziedzictwa kulturowego przyczyniła się do wzrostu rozpoznawalności i atrakcyjności polskiej przestrzeni. Dbałość o spuściznę dawnych mieszkańców Polski oraz wsparcie dla zachowanych tradycji lokalnych sprzyjają rozwojowi turystyki i wspierają proces identyfikacji kulturowej migrantów. Krajobrazy o znaczeniu historycznym dla kultury są chronione na równi z krajobrazami charakterystycznymi dla regionów geograficzno-przyrodniczych, w zintegrowanej sieci parków

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

kulturowych i pomników historii.

5.1.3. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030 (KSRR 2030)

To kluczowy dokument strategiczny polskiej polityki regionalnej, przyjęty uchwałą nr 102 Rady Ministrów 17 września 2019 roku. Została opublikowana w Monitorze Polskim (poz. 1060 z 2019 r.) i zastąpiła wcześniejszą strategię, która obowiązywała w latach 2010-2020, zatytułowaną „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”.

Cel dokumentu: KSRR 2030 rozwija założenia *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w kontekście rozwoju społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego. Jej głównym zadaniem jest wyznaczenie celów oraz działań w zakresie rozwoju regionalnego w Polsce do 2030 roku.

Uczestnicy realizacji strategii: Dokument precyzuje zadania dla różnych poziomów samorządów (wojewódzkie, powiatowe, gminne) oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację polityki regionalnej. Współpraca między rządem a lokalnymi samorządami ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia założonych celów.

KSRR 2030 jest dokumentem, który kładzie nacisk na integrację polityki regionalnej z ogólnymi celami rozwoju kraju, uwzględniając zróżnicowane potrzeby i wyzwania poszczególnych regionów.

5.1.4. OCHRONA DZIEDZICTWA NIEMATERIALNEGO

Dnia 16.08.2011 roku w Polsce weszła w życie Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. (Polska ratyfikowała Konwencję 22.10.2010 r., Dz.U. 2011 Nr172 poz. 1018) Narodowy Instytut Dziedzictwa (instytucja kultury, stanowiąca zaplecze eksperckie MKiDN) zajmuje się zagadnieniami związanymi z dziedzictwem niematerialnym i jego ochroną w Polsce, w odniesieniu do Konwencji UNESCO z 2003 roku. Przygotowano założenia i procedury dotyczące ochrony dziedzictwa niematerialnego, wytyczne w sprawie składania wniosków o wpis na krajową listę dziedzictwa niematerialnego, formularze wniosku zgłoszeniowego, załączniki do wniosku oraz instrukcje i stronę internetową. (www.zabytek.pl, www.nid.pl, <http://niematerialne.nid.pl/>)

Obejmowane ochroną na terenie Polski elementy niematerialnego dziedzictwa kulturowego powinny:

- być żywe (istniejące i kultywowane),
- odzwierciedlające zarówno tradycyjne, jak i współczesne praktyki, w których wyraża się tożsamość grup kulturowych;
- mieć charakter (...) włączający, nie służący przypisywaniu wyłączności na określone praktyki danej grupie, lecz wzmacnianiu spójności społecznej, podtrzymywanej w różnorodnych przejawach niematerialnego dziedzictwa kulturowego;

Ponieważ niematerialne dziedzictwo jest zakorzenione we wspólnotach, oznacza to, iż może zostać uznane za element tożsamości i tradycji określonych wspólnot tylko i wyłącznie przez nie same i za ich zgodą.

Elementy wpisane na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego mogą być następnie

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

wpisane na listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa ludzkości - prowadzoną przez UNESCO. Dziedzictwo niematerialne to m.in.:

- tradycje i przekazy ustne (np. bajki, przysłowia, pieśni, oracje, opowieści wspomnieniowe i wierzeniowe, historie, przemowy, lamentsy pogrzebowe, zawołania pasterskie i handlowe), w tym w języku jako nośniku niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne (np. tradycje wokalne, instrumentalne i taneczne; widowiska religijne, karnawałowe i doroczne);
- praktyki społeczno-kulturowe (np. zwyczaje, rytuały i obrzędy doroczne, sytuacyjne i rodzinne: chrzciny, wesela, pogrzeby; ceremonie lokalne i środowiskowe; zwyczaje odpustowe i pielgrzymki; gry i zabawy; folklor dziecięcy; sposoby świętowania; praktyki służące nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich;
- wiedza i praktyka dotycząca przyrody i wszechświata (np. tradycyjne wyobrażenia o wszechświecie; meteorologia ludowa, tradycyjne sposoby gospodarowania, tradycyjne sposoby leczenia; zamawiania: miłosne, medyczne);
- wiedza i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym

Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego jest prowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wpis dokonywany jest na wniosek: grup, wspólnot oraz organizacji pozarządowych. W uzasadnionych przypadkach, tj., jeżeli dany element dziedzictwa niematerialnego kultywowany jest jedynie przez pojedyncze osoby, również na wniosek jednostek.

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi również krajowy rejestr dobrych praktyk w zakresie ochrony dziedzictwa niematerialnego. Jest to platforma do wymiany doświadczeń oraz inspiracji dla wszystkich stron zainteresowanych ochroną niematerialnego dziedzictwa.

5.1.5. STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia, przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r., określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030.

W zapisach Strategii w punkcie „4. Wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej”, w działaniach do 2030 r. zapisano: „Ochrona i promocja dziedzictwa narodowego – wykorzystanie potencjału dziedzictwa dla wzmocniania kapitału społecznego oraz poczucia tożsamości i wspólnoty; inwestycje w dziedzictwo narodowe (dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki, rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocja dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO).”

Wśród projektów strategicznych wymienione zostały m.in.: Dziedzictwo buduje wspólnotę (utworzenie sieci muzeów historycznych), Kultura/Dziedzictwo/Wspólnota (wsparcie bibliotek, domów kultury, archiwów państwowych), Kolekcje (wspieranie instytucji kultury w tworzeniu kolekcji sztuki współczesnej oraz kolekcji muzealnych).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

5.2 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM

5.2.1. WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO

W ramach strategii rozwoju województwa Warmińsko-Mazurskiego kluczowym celem strategicznym jest „Wzrost konkurencyjności gospodarki”, który szczególnie podkreśla cel operacyjny dotyczący „Wzrostu potencjału turystycznego”. Działania te mają na celu nie tylko rozwój sektora turystycznego, ale również jego zintegrowanie z ochroną dziedzictwa kulturowego i środowiskowego regionu.

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego (Uchwała Nr XIV/243/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18.02.2020 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju województwa: „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”)

Celem głównym Strategii jest „spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”.

W Strategii wskazano cele strategiczne i operacyjne, w tym odnoszące się do tożsamości regionalnej mieszkańców i dziedzictwa kulturowego.

W ramach celu operacyjnego „Ukształtowana tożsamość” (cel strategiczny „Kreatywne aktywności”) zakłada się, że polityka rozwoju województwa w zakresie dziedzictwa kulturowego będzie ukierunkowana na ciągłe budowanie tożsamości regionalnej, rozwijanie i krzewienie wiedzy o regionie w ujęciu historycznym, teraźniejszym i w przyszłości. W kierunkach działań celu operacyjnego wskazano:

- wsparcie badań, inwentaryzacji i ochrony oraz odpowiedzialnego udostępniania zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego (m.in. stanowisk archeologicznych, założeń pałacowo-parkowych, obiektów sakralnych, cmentarzy) na cele edukacyjne oraz tworzenie w oparciu o nie produktów turystycznych (w tym ścieżki edukacyjne);
- działania na rzecz zachowania i popularyzacji dziedzictwa niematerialnego (w tym: gwara, tańce ludowe, tradycje, wierzenia, zawody tradycyjne);
- krzewienie wiedzy o regionie ze szczególnym nastawieniem na wykorzystanie technologii cyfrowych.

W kierunkach działań celu operacyjnego „Silny kapitał społeczny” (cel strategiczny: „Mocne fundamenty”) znajduje się rewitalizacja – działania mające na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w miastach regionu (w szczególności w miastach małych i średnich) m.in. poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.

W kierunku działań „Produkty i usługi wysokiej jakości” celu operacyjnego „Inteligentna specjalizacja” przyjęto tworzenie nowych i udoskonalanie istniejących produktów turystycznych z wykorzystaniem nowych technologii, a także podniesienie jakości usług poprzez zastosowanie aplikacji, wizualizacji oraz wprowadzanie IT do obsługi ruchu turystycznego m.in. w muzeach, w terenie, w tym na obszarach archeologicznych i cennych kulturowo oraz przyrodniczo (cel strategiczny: „Inteligentna produktywność”).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

W Strategii zakłada się wprowadzenie co najmniej jednego obiektu regionu na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO, np. Kanał Elbląski (kierunek działań „Aktywność promocyjna i wystawiennicza”, cel operacyjny „Wysoka konkurencyjność” w celu strategicznym: „Inteligentna produktywność”).

Ponadto dziedzictwo kulturowe może być wykorzystane przy współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej m.in. do tworzenia, rozwoju oraz promocji sieciowych ponadregionalnych produktów turystycznych (cel operacyjny „Efektywna współpraca” w celu strategicznym „Kreatywna aktywność”).

5.2.2. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego uznano zasoby dziedzictwa kulturowego regionu, łącznie z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego i krajobrazu, za istotny element budowania przewagi konkurencyjnej regionu, poprzez wykorzystanie dla rozwoju turystyki, edukacji kulturowej i promocji wartości krajobrazowych, jako świadectwa tożsamości regionalnej.

W ramach polityki przestrzennej województwa określono kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie zachowania, ochrony, zabezpieczenia zasobów dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz wzmacniania tożsamości i różnorodności kulturowej regionu.

W celu wydłużenia sezonu turystycznego oraz zwiększenia konkurencyjności turystycznej regionu proponuje się m.in. rozwój i kreowanie produktów turystycznych oraz powiązań sieciowych w oparciu o istniejące zasoby i walory, w tym rozwój turystyki kulturowej. Warunkiem rozwijania turystyki jest racjonalne korzystanie z zasobów i walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

5.2.3. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Cel główny strategii to: *„Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu.”*

W Strategii określono kierunki strategiczne rozwoju turystyki w województwie, priorytety rozwojowe oraz cele rozwojowe. Rozwój turystyki ma nastąpić m.in. poprzez wykorzystanie zasobów kulturowych regionu.

W ramach priorytetu rozwojowego „Produkt turystyczny” wyznaczono produkty turystyczne związane bezpośrednio z zabytkami i dziedzictwem kulturowym regionu:

- Kraina Kanału Elbląskiego,
- Miasta Cittaslow,
- Flagowe szlaki kulturowe i przyrodnicze regionu,
- „Podróż kulinarna Warmia, Mazury, Powiśle”,
- Turystyka kulturowa miejska oraz objazdowa,
- Turystyka pielgrzymkowa i sakralna.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

5.2.4. PROGRAM FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR 2021-2027 (FEWIM 2021-2027)

Polityka wsparcia finansowego inwestycji i działalności związanych z dziedzictwem kulturowym jest także zawarta w narzędziu realizacyjnym Strategii – w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.

W FEWiM 2021-2027 wskazano obszary, zwane priorytetami, w których przeprowadzona zostanie interwencja służąca transformacji regionu. Jednym z priorytetów jest „Turystyka i kultura”, a w nim zawarty jest cel szczegółowy: „Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Niezbędne działania związane z dziedzictwem kulturowym to m.in. działania ratunkowe przeprowadzane w celu poprawy stanu zabytków.

Interwencja zostanie ukierunkowana na działania, takie jak:

- przeciwdziałanie procesowi degradacji obiektów dziedzictwa kulturowego (m.in.: digitalizacja, działania ratunkowe, udostępnianie), adaptację obiektów zabytkowych na cele turystyczne i edukacyjne,
- ochrona i udostępnianie zabytków ruchomych oraz muzealiów i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) także poprzez proces digitalizacji (jako element projektu inwestycyjnego w obiekcie o charakterze muzealnym),
- tworzenie i rozwój turystycznych szlaków tematycznych w oparciu o dziedzictwo regionu,
- inwestycje w infrastrukturę służącą zachowaniu i popularyzacji dziedzictwa,
- ułatwienie dostępu do zabytków, instytucji kultury oraz infrastruktury turystycznej, w tym dostosowanie ww. obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W priorytecie „Rozwój obszarów miejskich” zaplanowano wsparcie finansowe działań rewitalizacyjnych w miastach (Cel szczegółowy „Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”). Inteligentna kontynuacja rewitalizacji obszarów zdegradowanych, w szczególności w małych i średnich miastach, prowadzona będzie w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania w celu przeciwdziałania degradacji obszarów miejskich z zaangażowaniem lokalnych społeczności.

Z priorytetu „Gospodarka” wsparcie mogą otrzymać przedsiębiorstwa prowadzące działalność w obiektach zabytkowych w ramach odtwarzania dziedzictwa gospodarczego lub podnoszenia konkurencyjności (np. obiekty noclegowe w zabytkach).

5.2.5. PROGRAM WSPARCIA ROZWOJU KULTURY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Celem Programu jest określenie głównych zadań administracji samorządowej województwa oraz podległych mu jednostek w regionalnej polityki kulturalnej, w tym ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwijanie regionalnej tożsamości w oparciu o dorobek pokoleń mieszkańców Warmii i Mazur.

Priorytetem Programu jest aktywizacja mieszkańców regionu jako twórców i odbiorców kultury poprzez:

- nieskrępowany rozwój twórczości i rozszerzanie oferty kulturalnej, którym towarzyszy rozwój infrastruktury kulturalnej;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

– systematyczne zwiększanie uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu oraz turystów poprzez podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, rozwijanie edukacji kulturalnej, wspieranie aktywności społecznej i wykorzystanie nowych technologii;

– budowanie wizerunku regionu zgodnie z hasłem – „Warmia i Mazury. Zdrowe życie, czysty zysk” – także w odniesieniu do życia kulturalnego i zysków płynących z aktywności w wymiarze duchowym i materialnym.

W dokumencie wskazano trzy cele strategiczne rozwoju kultury w województwie warmińsko-mazurskim, w tym Cel I (infrastrukturalny): Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego jako podstawy rozwoju i upowszechniania kultury oraz dostosowywanie infrastruktury kulturalnej (oraz zarządzania nią) do współczesnych standardów i trendów światowych. Do Celu I przypisano cele operacyjne, m.in.:

– Ochrona zabytków, a w nim działanie: „Realizacja programów opieki nad zabytkami województwa”;

– Ochrona dziedzictwa kulturowego, a w nim działania: „Rozpoznawanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz prowadzenie projektów badawczych na jego temat” oraz „Popularyzacja dziedzictwa kulturowego (w tym z użyciem najnowszych technik)”;

– Zwiększanie wykorzystania potencjału kulturowego regionu na potrzeby turystyki, a w nim działania, takie jak: „Tworzenie produktów turystyki kulturowej”, „Tworzenie szlaków turystyczno-kulturowych obejmujących najciekawsze miejsca i obiekty zabytkowe w województwie”.

5.2.6. PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2024-2027

Programu opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027 został przyjęty uchwałą nr XIII/228/19 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027”.

Zasoby dziedzictwa kulturowego województwa warmińsko-mazurskiego ze względu na swoją wartość kulturową, historyczną i unikatowość wymagają ochrony, racjonalnego wykorzystania i zagospodarowania. Stanowią ogromny potencjał do promocji regionu, rozwoju turystyki i edukacji kulturowej oraz kształtowania tożsamości regionalnej.

W „Programie opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027” sformułowano cel główny i dwa cele szczegółowe wraz z kierunkami działań. Cele i działania zostały wyznaczone w oparciu o wyniki aktualnej diagnozy uwarunkowań dziedzictwa kulturowego regionu. Ponadto są zgodne z celem programu wynikającym z art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. Program na lata 2024-2027 jest aktualizacją i rozwinięciem „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2020-2023”.

Istotne jest, aby ochrona dziedzictwa kulturowego i przestrzeni kulturowej skorelowana była z polityką rozwoju regionalnego. Dlatego też przyjęte cele są zgodne ze strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego, ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego oraz Strategią rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, a także z krajowymi strategicznymi dokumentami.

Realizacja celów i działań Programu przyczyni się do stworzenia warunków dla kreowania i realizowania działań z zakresu opieki i ochrony zabytków w województwie. Wpłynie to na ochronę

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego łącznie z ochroną krajobrazu kulturowego, budowanie tożsamości regionalnej oraz rozwijanie i krzewienie wiedzy o regionie.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

Cel I: POPRAWA STANU ZACHOWANIA I OCHRONA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

1. Dążenie do poprawy stanu zachowania i utrzymania zabytków i ich otoczenia oraz krajobrazu kulturowego.

1.1. Podejmowanie działań ratunkowych służących poprawie stanu obiektów zabytkowych, zgodnie z przepisami prawa i sztuką konserwatorską, ze szczególnym uwzględnieniem zabytków najcenniejszych i stanowiących o specyfice kulturowej regionu (np.: obiekty sakralne, architektura rezydencjonalna, wiejska, zabytki techniki, założenia parkowe, cmentarze).

1.2. Zabezpieczanie obiektów zabytkowych przed dewastacją i zagrożeniami, z uwzględnieniem warunków atmosferycznych i skutków zmian klimatycznych, w tym poprzez np.: wykonanie odpowiednich instalacji (elektrycznych, przeciwwłamaniowych, przeciwpożarowych).

1.3. Uwzględnianie kontekstu historycznego przy zagospodarowaniu terenów w otoczeniu zabytków, poprzez np.: nawiązywanie stylem, gabarytami, formą architektoniczną, materiałami budowlanymi przy realizacji nowej zabudowy (w tym do form i stylu tradycyjnej zabudowy regionalnej szczególnie na obszarach wiejskich), ochronę przedpól obiektów zabytkowych, układów, zespołów urbanistycznych i ruralistycznych oraz sylwet historycznych miejscowości.

1.4. Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji zgodnie ze sztuką konserwatorską, bez strat dla wartości obiektu i substancji zabytkowej;

1.5. Ochrona i kształtowanie krajobrazów kulturowych, poprzez np.:

- wspieranie zintegrowanych działań służących ochronie krajobrazu kulturowego i wartości przyrodniczych,
- promowanie zintegrowanego podejścia do ochrony krajobrazu kulturowego,
- zachowanie wyróżników kulturowych w przestrzeni
- zapobieganie degradacji cennych kulturowo krajobrazów przy planowaniu i realizacji działalności inwestycyjnej.

2. Aktualizacja wiedzy na temat zasobów zabytkowych i ich stanu

3. Cyfryzacja i udostępnianie danych w zakresie materialnych i niematerialnych zasobów kulturowych regionu, przy użyciu nowoczesnych technologii.

4. Wspieranie inicjatyw mających na celu obejmowanie opieką lub podnoszenia rangi opieki nad obiektami i obszarami o najcenniejszych wartościach dziedzictwa kulturowego, świadczących o specyfice i tożsamości województwa.

5. Wspieranie finansowe prac remontowo-konserwatorskich i konserwacji obiektów zabytkowych.

Cel II: RACJONALNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W POLITYCE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

1. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego do rozwoju gospodarczego, w tym w szczególności turystyki.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- 1.1. Wzmacnianie marki regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.
- 1.2. Promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności i odrębności kulturowej poszczególnych obszarów województwa.
- 1.3. Tworzenie i rozwijanie oferty turystycznej w oparciu o wyróżniki kulturowe regionu (np. postać Mikołaja Kopernika, dawne pałace i dwory, warmińskie kapliczki, miasta Cittaslow).
- 1.4. Tworzenie nowych produktów turystycznych i szlaków turystycznych oraz rozwijanie istniejących w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.
- 1.5. Zagospodarowywanie obiektów zabytkowych na cele turystyczne, edukacyjne i gospodarcze.
- 1.6. Wspieranie, inicjowanie i organizacja przedsięwzięć oraz wydarzeń artystycznych, kulturalnych i innych związanych z dziedzictwem kulturowym.
- 1.7. Wykorzystanie najnowszych technologii cyfrowych i informacyjnych do promocji i udostępniania dziedzictwa kulturowego.
- 1.8. Podniesienie kompetencji kadry działającej w obszarze dziedzictwa kulturowego m.in. w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii.
2. Rozwój działalności muzealnej.
 - 2.1. Promowanie unikatowej i różnorodnej oferty muzeów, w tym rozwijanie atrakcyjnych, nowoczesnych form eksponowania zasobów muzeów.
 - 2.2. Rozwijanie działalności edukacyjnych i artystycznych w celu upowszechniania i popularyzowania historycznej wiedzy o regionie.
 - 2.3. Podniesienie kwalifikacji kadr i poprawa warunków lokalowych muzeów, w tym zapewnienie wyposażenia w monitoring, zabezpieczenia antywłamaniowe, przeciwpożarowe i nowoczesne archiwa.
 - 2.4. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania lokalnych muzeów.
3. Promowanie i upowszechnianie wiedzy o regionie i jego dziedzictwie kulturowym i tożsamości kulturowej.
 - 3.1. Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym i potrzebie jego ochrony, przez m.in.: organizowanie i wspieranie imprez, pokazów, odczytów, konferencji, konkursów, wydarzeń kulturalnych, działalności wydawniczej i edukacyjnej, kierowanych do różnych grup społecznych.
 - 3.2. Edukacja lokalnych samorządów i osób prywatnych w zakresie odpowiedniego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego do promocji i rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.
 - 3.3. Eksponowanie unikatowych walorów regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz podnoszenie świadomości kulturowej mieszkańców województwa w celu budowania tożsamości regionalnej i lokalnej.
 - 3.4. Promowanie:
 - „dobrych praktyk” w zakresie zagospodarowania i użytkowania obiektów zabytkowych,
 - tradycyjnych cech regionalnej architektury i budownictwa oraz dziedzictwa niematerialnego,
 - najcenniejszych zabytków, w szczególności w odniesieniu do obiektów świadczących o odrębności i specyfice regionu.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

4. Tworzenie warunków do szerokiej współpracy na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

4.1. Rozwijanie współpracy i integracji działań Samorządu Województwa, instytucji publicznych, naukowych, organizacji pozarządowych i innych w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

4.2. Wspieranie współpracy międzynarodowej, międzyregionalnej i transgranicznej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

4.3. Wzmacnianie zaangażowania społecznego w zakresie opieki nad zabytkami, poprzez m.in.: wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie tworzenia lokalnych muzeów, wsparcie merytoryczne obecnych i potencjalnych użytkowników obiektów zabytkowych.

5. Wsparcie finansowe działań i inicjatyw wykorzystujących potencjał dziedzictwa kulturowego regionu.

6. Uwzględnianie problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego w regionalnych dokumentach planistycznych i programowo-strategicznych oraz innych dokumentach (m.in. planach ochrony parków krajobrazowych).

Głównymi źródłami finansowania działań wskazanych w Programie są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa, budżetu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz funduszy europejskich (w tym program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027, Interreg, program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej).

Zakres realizacji zadań uzależniony jest od wysokości środków publicznych przeznaczonych na ochronę i opiekę nad zabytkami oraz możliwości finansowych podmiotów i jednostek jako wykonawców zadań.

Program podlegać będzie systematycznemu monitorowaniu w postaci sprawozdania Zarządu Województwa z realizacji Programu. Zgodnie z wymogiem ustawowym (art. 87 ust. 5 ww. ustawy), sprawozdanie sporządzane będzie co dwa lata i przedstawiane Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego do przyjęcia dokumentu w drodze uchwały. Sprawozdanie przekazywane będzie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu wykorzystania przy aktualizacji i realizacji krajowego programu opieki nad zabytkami.

5.2.6. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM DO ROKU 2025

Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim ma na celu przekształcenie regionu w unikalną przestrzeń turystyczną, zarówno dla wypoczynku, jak i dla rozwoju biznesów związanych z turystyką. Wizja regionu, oparta na jego unikalnych walorach, wskazuje na dążenie do stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej, która będzie wyróżniała Warmię i Mazury na mapie Europy.

Cel główny strategii koncentruje się na uczynieniu turystyki wiodącą dziedziną gospodarki, co oznacza, że ma ona wspierać rozwój innych sektorów, takich jak kultura, gastronomia, transport czy usługi. To podejście sugeruje potrzebę współpracy między różnymi branżami, co może prowadzić do synergii ekonomicznej.

W strategii określono cztery kluczowe priorytety:

– Synergia kultury i turystyki - Integracja oferty kulturalnej z turystyczną jest kluczowa dla przyciągnięcia turystów. Raport Europejskiej Komisji Turystyki wskazuje, że kultura jest jednym z

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

głównych elementów atrakcyjności turystycznej. Oferowanie autentycznych doświadczeń kulturalnych może przyczynić się do wzrostu liczby odwiedzających region.

– Kreatywność w turystyce - Wspieranie innowacyjnych i kreatywnych rozwiązań w turystyce może przyciągnąć różnorodnych turystów i zwiększyć ich zaangażowanie. Kreatywne podejście do tworzenia ofert turystycznych, takich jak festiwale, warsztaty czy lokalne wydarzenia, może zwiększyć atrakcyjność regionu.

– Turystyka inteligentna - Wykorzystanie nowoczesnych technologii i danych do poprawy doświadczeń turystycznych. Inteligentne rozwiązania mogą ułatwić planowanie podróży oraz przyczynić się do lepszego zarządzania zasobami turystycznymi.

– Eko Trendy w turystyce - Wzrost świadomości ekologicznej wśród turystów sprawia, że ekoturystyka staje się coraz bardziej popularna. Region może wykorzystać swoje naturalne zasoby i walory przyrodnicze, promując zrównoważony rozwój i odpowiedzialną turystykę.

W strategii podkreślono rolę sieci Cittaslow, która ma potencjał do przyciągania turystów poprzez lokalne produkty, kulturę i jakość życia. Miasta takie jak Reszel, Pasym czy Lidzbark Warmiński mogą stać się ważnymi punktami na turystycznej mapie regionu, oferując unikalne doświadczenia. Wartości takie jak czyste powietrze, tradycyjna żywność oraz filozofia „miasta dobrej jakości życia” wpisują się w obecne trendy proekologiczne i mogą przyciągać turystów poszukujących zdrowego stylu życia.

• Strategia podkreśla znaczenie współpracy między sektorem turystycznym a innymi branżami, co może prowadzić do synergii w gospodarce. Kluczowym czynnikiem przyciągającym turystów jest autentyczność lokalnych doświadczeń, co sugeruje potrzebę inwestycji w produkty turystyczne oparte na lokalnej kulturze i tradycji. Promowanie ekoturystyki i zrównoważonego rozwoju jest niezbędne, aby region mógł skutecznie konkurować na rynku turystycznym.

Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim do 2025 roku stawia na innowacyjność, synergii różnych sektorów oraz zrównoważony rozwój, co jest kluczowe dla osiągnięcia założonych celów. Integracja kultury, kreatywności i eko-trendów może znacząco przyczynić się do wzrostu atrakcyjności regionu i wzmocnienia jego pozycji na europejskim rynku turystycznym.

5.3. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE POWIATU

5.3.1. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU OSTRÓDZKIEGO

„Strategia Rozwoju Powiatu Ostródzkiego” formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. „Strategia” nie uwzględniła włączenia zabytków w rozwój Powiatu w planowanym okresie. Ewentualne działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego można ująć w zadaniu „Stworzenie profesjonalnych materiałów promocyjnych”, gdzie mogłyby powstać monografie dotyczące zabytków w poszczególnych gminach. Dokument nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

„Program Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostródzkiego” przywiązuje dużą wagę do rozwoju infrastruktury turystycznej, ochrony zabytków oraz promocji regionu. Kluczowe jest wsparcie dla

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

lokalnych obiektów kulturowych oraz rozwój produktów turystycznych, które wyróżnią powiat na tle innych regionów. Dokument wskazuje na konieczność współpracy samorządów, przedsiębiorców i instytucji kultury w celu wzmocnienia oferty turystycznej.

Ważnym aspektem jest także poprawa promocji oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, takich jak szlaki turystyczne, agroturystyka czy unikalne zabytki. Dobrze zorganizowana infrastruktura oraz efektywna promocja mogą przyciągnąć więcej turystów, co wpłynie na rozwój gospodarczy regionu, podnosząc jego atrakcyjność zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.

Zadania dla samorządów lokalnych w „Programie Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostródzkiego” dotyczą przede wszystkim wsparcia rozwoju turystyki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Główne zadania obejmują:

- Opracowanie strategii turystycznej dla całego powiatu, co ma na celu koordynację działań wszystkich jednostek samorządowych.
- Stymulowanie rozwoju usług turystycznych i aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze turystycznym.
- Wspieranie inwestycji w turystykę poprzez zachęcanie do współpracy publiczno-prywatnej i tworzenie dogodnych warunków dla przedsiębiorców.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej, w tym szlaków turystycznych, systemu informacji oraz atrakcji niezależnych od warunków pogodowych.
- Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego oraz rozwój turystyki proekologicznej, zróżnicowanej oferty turystycznej i markowych produktów turystycznych.

Dodatkowo zadania przewidują rozwój lokalnych atrakcji, takich jak odnowienie statków Żeglugi Ostródzko-Elbląskiej, poprawę drożności kanału oraz organizację imprez kulturalnych. Ważnym celem jest również integracja lokalnych działań promocyjnych z krajowymi i międzynarodowymi sieciami turystycznymi.

5.3.2. POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU OSTRÓDZKIEGO

Na chwilę obecną powiat ostródzki nie posiada opracowanego Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami.

5.4. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY

5.4.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓDA

W treści studium zawarte są zalecenia dotyczące polityki gminnej w zakresie dziedzictwa kulturowego. Dokument określa zasady ochrony poprzez strefy ochrony konserwatorskiej. Dla gminy Ostróda ustala się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

- ochronie podlegają obiekty i obszary wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, która zawiera również obiekty i obszary ujęte w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków oraz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- w przypadku obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków prowadzenie wszelkich działań inwestycyjnych w obiektach i obszarach objętych ochroną oraz w ich otoczeniu musi być zgodne z przepisami odrębnymi,
- w przypadku obiektów i obszarów posiadających wartości zabytkowe, a znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub w gminnej ewidencji zabytków prowadzenie działań inwestycyjnych musi być zgodne z przepisami odrębnymi,
- w odniesieniu do zabytków architektury, zabytków techniki zakazuje się dokonywania zmian mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzania, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, zmian w obrębie elewacji, z wyłączeniem prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonanych na podstawie wytycznych konserwatorskich oraz zmian wynikających z ustaleń zdobytych na podstawie badań naukowych i konserwatorskich),
- w odniesieniu do zabytków architektury, zabytków techniki ochronie podlega kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji (w tym stolarki otworowej jako jednego z elementów wystroju elewacji), a w konkretnych przypadkach także wystrój wnętrz,
- w odniesieniu do zabytków archeologicznych ochronie podlegają nawarstwienia kulturowe gminy Ostróda, a wszelkie prace ziemne podejmowane na ich terenie należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w odniesieniu do zabytkowych parków i cmentarzy ochroną należy objąć drzewostan, elementy małej architektury, nagrobki, kaplice, ogrodzenia, a także kompozycję przestrzenną (aleje, układ kwater),
- wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską i prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi,
- wszystkie inwestycje budowlane oraz działania mogące prowadzić do zmiany wyglądu budynków lub obszarów wpisanych do rejestru zabytków historycznych lub mogące naruszać ich ekspozycję, w tym montaż wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych, tablic i reklam muszą być zgodne z przepisami odrębnymi,
- w przypadku nowej zabudowy obowiązuje zasada ochrony ekspozycji historycznej zabudowy i poszczególnych budynków historycznych,
- w odniesieniu do nowej zabudowy obowiązuje zasada dostosowania do sąsiadujących obiektów historycznych o tej samej funkcji pod względem gabarytów, wysokości, bryły (w tym kierunku kalenicy, spadku połaci dachowych) oraz pokrycia dachów, formy architektonicznej, materiałów budowlanych (dachówka ceramiczna, cegła, kamień, tynki o tradycyjnej fakturze, drewno itp.),
- należy dążyć do zachowania istniejących wartości krajobrazu kulturowego na całym obszarze gminy, przy wznoszeniu nowych obiektów budowlanych poprzez zastosowanie formy architektury tradycyjnej, zharmonizowanej z zabudową istniejącą i otaczającym krajobrazem,
- przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zapisy „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Ostróda”.

5.4.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na terenie gminy obowiązują następujące plany zagospodarowania przestrzennego:

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany w obszarze UT - Wałdowo miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda (uchwała XXIII/128/96 z 1996-04-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, sportu i usług rzemieślniczych w SAMBOROWIE gmina Ostróda (uchwała XXX/209/97 z 1997-02-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany w obszarze UT- Wałdowo miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda. (uchwała XXXV/247/97 z 1997-10-22)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej, letniskowej i usługowej w Starych Jabłonkach, gmina Ostróda (uchwała VII/67/99 z 1999-02-03)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała - w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej w Starych Jabłonkach (uchwała XI/112/99 z 1999-05-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda w miejscowości Szafranki obręb Kajkowo (uchwała XVI/157/99 z 1999-12-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda w obrębie Tyrowo (uchwała XVI/158/99 z 1999-12-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w obszarze Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich (uchwała XXXII/259/01 z 2001-03-23)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda w odniesieniu do terenu położonego w Wałdowie przy ul. Wiejskiej, obręb Mała Ruś (uchwała XLII/336/02 z 2002-02-12)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno-usługowej na zachód od wsi Tyrowo, gmina Ostróda (uchwała XLVI/356/02 z 2002-06-06)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Górka gmina Ostróda (uchwała XLVIII/366/02 z 2002-07-11)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Ostróda w odniesieniu do części miejscowości Stare Jabłonki (uchwała XLIX/368/02 z 2002-09-03)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Ostróda w odniesieniu do terenu położonego w Wałdowie przy ul. Wypoczynkowej obręb Mała Ruś (uchwała XLIX/369/02 z 2002-09-03)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w Szafrankach, obręb Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała XIII/68/03 z 2003-10-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno - usługowej na południe od wsi Kątno, obręb geodezyjny Kątno, gmina Ostróda (uchwała XIII/69/03 z 2003-10-31)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno- usługowej, obręb geodezyjny Kątno (część działek nr 5/68 i 12/2), gmina Ostróda. (uchwała XIII/70/03 z 2003-10-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno - usługowej w miejscowości Żurejny (część działki 20/2) obręb Stare Jabłonki, gmina Ostróda (uchwała XIII/71/03 z 2003-10-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno-usługowej, obręb geodezyjny Stare Jabłonki (działka nr 8), gmina Ostróda (uchwała XIII/72/03 z 2003-10-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Zwierzewo i cz. obrębu Lubajny gm. Ostróda (uchwała XVIII/86/04 z 2004-02-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy turystycznej i zagrodowej z agroturystyką na obszarze położonym w rejonie wsi Ostrowin w gminie Ostróda (uchwała XXXIV/169/05 z 2005-05-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu działki nr 171/6, położonej przy ul. Spacerowej w miejscowości Stare Jabłonki (uchwała XXXIV/168/05 z 2005-05-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Stare Jabłonki gmina Ostróda (uchwała XXXVI/177/05 z 2005-08-23)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu części obrębu: Kajkowo, Górka i Lipowiec (uchwała LVI/213/06 z 2006-05-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Szafranki, obręb Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała XVI/113/08 z 2008-01-29)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Durąg, gmina Ostróda (uchwała XVI/114/08 z 2008-01-29)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu części miejscowości Wałdowo, obręb Mała Ruś (uchwała XX/138/08 z 2008-05-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu części miejscowości Kajkowo, obręb Kajkowo (uchwała XX/139/08 z 2008-05-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu części miejscowości Lubajny, obręb Lubajny (uchwała XX/140/08 z 2008-05-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Zwierzewo, gmina Ostróda (uchwała XXX/182/09 z 2009-03-20)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Stare Jabłonki, gmina Ostróda (uchwała XXX/184/09 z 2009-03-20)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Stare Jabłonki, gmina Ostróda (uchwała XXX/185/09 z 2009-03-20)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała - w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała XXXIX/216/09 z 2009-09-15)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Wałdowo. (uchwała XIV/77/11 z 2011-10-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Kajkowo gmina Ostróda. (uchwała XIV/78/11 z 2011-10-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miejscowości Samborowo, gmina Ostróda. (uchwała XVIII/108/12 z 2012-02-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej części miejscowości Samborowo, gmina Ostróda (uchwała XVIII/109/12 z 2012-02-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej części miejscowości Zwierzewo, gmina Ostróda (uchwała XVIII/110/12 z 2012-02-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Górka gmina Ostróda (uchwała XXVIII/152/2012 z 2012-10-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Tyrowo (uchwała XXXIII/185/13 z 2013-02-07)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej, sportu i rekreacji w miejscowości Samborowo, gmina Ostróda. (uchwała XXXVIII/255/2013 z 2013-06-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu po zachodniej stronie Jeziora Morliny, gmina Ostróda (uchwała XLV/261/2013 z 2013-11-15)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Zwierzewo i cz. obrębu Lubajny gm. Ostróda (uchwała XLIX/301/2014 z 2014-02-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Wałdowo przy ulicy Partyzantów (uchwała L/313/2014 z 2014-03-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania gminy Ostróda tereny części obrębu: Kajkowo, Górka i Lipowiec (uchwała II/8/2014 z 2014-12-10)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Warlity Wielkie gmina Ostróda (uchwała II/9/2014 z 2014-12-10)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w Szafrankach, obręb Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała VII/45/2015 z 2015-04-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Zwierzewo i cz. obrębu Lubajny gm. Ostróda (uchwała VII/46/2015 z 2015-04-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ostróda terenu części obrębu: Kajkowo, Górka i Lipowiec (uchwała VIII/59/2015 z 2015-06-19)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy węźle komunikacyjnym Górka w ciągu drogi krajowej Nr 7 (uchwała VIII/60/2015 z 2015-06-19)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki Nr 10/40 położonej w obrębie i miejscowości Morliny gmina Ostróda (uchwała XI/79/2015 z 2015-10-23)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Idzbark nad Drwęcą (uchwała XV/105/2015 z 2015-12-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Kajkowo, gmina Ostróda, zatwierdzonego uchwałą Nr XXXIX/216/09 Rady Gminy Ostróda z dnia 15 września 2009 r. (uchwała XV/106/2015 z 2015-12-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki Nr 13/1 położonej w obrębie i miejscowości Górka, gmina Ostróda (uchwała XXII/149/2016 z 2016-07-08)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki Nr 141/127 położonej w obrębie Mała Ruś i miejscowości Wałdowo, gmina Ostróda (uchwała XXIII/157/2016 z 2016-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek Nr 155/3, 324/2, 322/3 i 321/3 położonych w obrębie Stare Jabłonki (uchwała XXXIII/240/2017 z 2017-08-29)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Kajkowo, miejscowości Szafranki (uchwała XXXIII/241/2017 z 2018-08-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 129/18 położonej w obrębie i miejscowości Lubajny (uchwała XXXVI/278/2017 z 2017-11-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Zwierzewo i cz. obrębu Lubajny gm. Ostróda (uchwała XXXIX/317/2018 z 2018-03-23)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Durąg (uchwała XLII/344/2018 z 2018-06-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO DLA PRZEBIEGU LINII ELEKTROENERGETYCZNEJ WN 110 KV NA TERENIE GMINY OSTRÓDA (uchwała XLVII/378/2018 z 2018-09-28)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki Nr 10/41 położonej w obrębie i miejscowości Morliny, gmina Ostróda (uchwała XV/132/2019 z 2019-10-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. Nr 80/20, 80/18 położonych w obrębie Zwierzewo gmina Ostróda. (uchwała X/107/2019 z 2019-08-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych przy ulicy Widok w obrębie Kąjkowo gmina Ostróda. (uchwała X/108/2019 z 2019-08-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obszarze działek położonych w obrębie Kąjkowo gminy Ostróda (uchwała X/109/2019 z 2019-08-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych przy ulicy Widok w obrębie Kąjkowo gmina Ostróda. (uchwała XXI/175/2020 z 2020-02-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. Nr 141/169 i 172/48 położonych w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała XXII/180/2020 z 2020-03-20)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w obrębie Mała Ruś, miejscowości Warlity Wielkie, gmina Ostróda. (uchwała XXV/204/2020 z 2020-06-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w obrębie Mała Ruś, miejscowości Ruś Mała, gmina Ostróda (uchwała XXV/205/2020 z 2020-06-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek nr 42/6, 42/7 i 42/8 położonych w obrębie Lubajny oraz działek nr 147 i 148 położonych w obrębie Zwierzewo, gmina Ostróda (uchwała XXV/206/2020 z 2020-06-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. Nr 172/1, 172/2 i 172/47 położonych w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała XXVI/214/2020 z 2020-09-11)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obszarze działek położonych w obrębie Ryn gmina Ostróda (uchwała XXXIV/279/2021 z 2021-05-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek położonych w obrębie Tyrowo, gmina Ostróda (uchwała XXXIV/280/2021 z 2021-05-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. Nr 370/2, 370/3, 370/4, położonych w obrębie Lubajny, gmina Ostróda (uchwała XXXVII/300/2021 z 2021-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie Samborowo, gmina Ostróda. (uchwała XXXVII/302/2021 z 2021-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek położonych w obrębie Idzbark, gmina Ostróda (uchwała XXXVII/304/2021 z 2021-09-21)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. Nr 134/4, położonej w obrębie Zwierzewo, gmina Ostróda (uchwała XXXVII/305/2021 z 2021-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla dz. ew. nr 141/120, 143/2 położonych w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała XXXVII/307/2021 z 2021-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek położonych w obrębie Mała Ruś, miejscowości Wałdowo, gmina Ostróda (uchwała XXXVII/308/2021 z 2021-09-21)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. Nr 7/17, 7/23, 7/24, 7/26, 7/27, 7/28, 84/16 położonych w obrębie Górka, gmina Ostróda (uchwała XXXIX/340/2021 z 2021-11-15)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w obrębie Idzbark, gmina Ostróda (uchwała XXXIX/341/2021 z 2021-11-15)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w obrębie Stare Jabłonki, gmina Ostróda (uchwała XLIV/378/2022 z 2022-02-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. Nr 330/85 położonej w obrębie Kajkowo, gmina Ostróda. (uchwała XLIV/380/2022 z 2022-02-28)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Lubajny- Zwierzewo (uchwała XLV/393/2022 z 2022-03-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Górka (uchwała LIII/431/2022 z 2022-09-16)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie Pietrzwałd, gmina Ostróda (uchwała LVIII/458/2022 z 2022-11-18)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 12/3 i 12/4 położonych w obrębie Kątno, gmina Ostróda (uchwała LXV/501/2023 z 2023-03-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 392/9 położonej w obrębie Idzbark, gmina Ostróda (uchwała LXV/502/2023 z 2023-03-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 354 i 355 położonych w obrębie Stare Jabłonki, gmina Ostróda (uchwała LXV/503/2023 z 2023-03-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie i miejscowości Kajkowo przy ulicy Bukowej (uchwała LXVIII/517/2023 z 2023-05-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 392/12 położonej w obrębie Idzbark, gmina Ostróda (uchwała LXVIII/518/2023 z 2023-05-26)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 123/12 położonej w obrębie Ostrowin, gmina Ostróda (uchwała LXXI/549/2023 z 2023-08-31)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 65/5 położonej w obrębie Ostrowin, gmina Ostróda (uchwała LXXI/550/2023 z 2023-08-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 87 położonej w obrębie Lipowiec, gmina Ostróda (uchwała LXXIV/570/2023 z 2023-10-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek położonych w obrębie Mała Ruś, miejscowości Warlity Wielkie, gmina Ostróda (uchwała LXXIV/571/2023 z 2023-10-30)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 141/142, 141/143, 141/144, 141/145, 141/160 i części działki ew. nr 141/161 położonych w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała LXXV/580/2023 z 2023-11-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części dz. ew. nr 346/20 i 347 oraz dz. ew. nr 346/6, 346/7, 346/48, 346/47, 348 położonych w obrębie Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała LXXV/581/2023 z 2023-11-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 141/75, 141/83, 141/167, 141/168 położonych w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała LXXV/582/2023 z 2023-11-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 37/4 i 36 położonych w obrębie Lubajny, gmina Ostróda (uchwała LXXV/583/2023 z 2023-11-24)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 36/22, 36/23, 36/24 położonych w obrębie Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała LXX/543/2023 z 2023-07-31)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części działek ew. nr 90/51, 94/1, 94/5, 107/2, 108, 109 położonych w obrębie Mała Ruś, miejscowości Warlity Wielkie, gmina Ostróda (uchwała IV/27/2024 z 2024-06-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 29, 76/1, położonych w obrębie Górka, gmina Ostróda (uchwała IV/28/2024 z 2024-06-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek ew. nr 233/33, 233/35, położonych w obrębie Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała IV/29/2024 z 2024-06-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. Nr 182/11 położonej w obrębie Mała Ruś, gmina Ostróda (uchwała IV/30/2024 z 2024-06-27)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. Nr 225/10 położonej w obrębie Kajkowo, gmina Ostróda (uchwała IV/31/2024 z 2024-06-27)

We wszystkich miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w sytuacji, gdy na terenie objętym danym planem znajdują się obiekty zabytkowe, definiują zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Przedmiotem ochrony obiektu objętego ochroną prawną z mocy wpisu do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego lub ujętego w wojewódzkiej i gminnej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

ewidencji zabytków jest: ukształtowanie bryły, opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny) oraz innych elementów decydujących o zachowaniu jego historycznego charakteru, w tym między innymi wykończenie ścian zewnętrznych oraz pokrycie dachu. Według wymogów planów, prace przy obiektach zabytkowych powinny respektować ich zabytkowy charakter – nie należy zmieniać ukształtowania bryły, wyglądu elewacji i detali architektonicznych. Do remontu elewacji i pokrycia dachów należy stosować tradycyjne materiały i technologie. Wszelkie prace przy obiektach zabytkowych, zwłaszcza zaś mające wpływ na ich wygląd zewnętrzny, mogą być prowadzone w uzgodnieniu z Warmińsko-Mazurskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W odniesieniu do stanowisk archeologicznych objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków archeologicznych województwa warmińsko-mazurskiego bądź ujętych w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków, w/w plany ustanawiają zakaz prowadzenia jakiejkolwiek działalności inwestycyjnej nie związanej z ich rewaloryzacją. W przypadku natrafienia podczas prac ziemnych na przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, inwestor lub wykonawca prac ziemnych jest zobowiązany do zawiadomienia Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o odkryciu.

6. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSTRÓDA

6.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY OSTRÓDA

Gmina Ostróda to jedna z największych gmin w województwie warmińsko-mazurskim, o powierzchni 401 km² i liczbie mieszkańców przekraczającej 15 tys., co daje gęstość zaludnienia około 38 osób na km². W skład gminy wchodzi aż 80 miejscowości zorganizowanych w 42 sołectwa. Ostróda to typowo rolniczy region, gdzie prawie 22 tys. ha stanowią użytki rolne. Z tego względu głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo, a także przemysł rolno-spożywczy, drzewny i turystyka.

Gmina Ostróda wyróżnia się różnorodnością krajobrazu. Jej północna część znajduje się na obszarze Pojezierza Iławskiego, środkowa i południowa obejmuje Garb Lubawski, a zachodnia część leży w Dolinie Drwęcy. Północno-wschodnia część gminy charakteryzuje się obecnością dużych kompleksów leśnych oraz licznych jezior polodowcowych, połączonych kanałami i rzeczkami. Ta północna część jest raczej równinna, z dominującym podłożem z piasków zandrowych. W centralnej części występuje wysoczyzna moreny dennej, z falistym terenem i przewagą glin zwałowych, natomiast południowe tereny są pofałdowane i zróżnicowane geologicznie, występują tu gliny, piaski, żwiry i głazy.

Na szczególną uwagę zasługuje Góra Dylewska, najwyższe wzniesienie Pojezierza Mazurskiego, o wysokości 312 m n.p.m. Obszar ten jest wyjątkowo malowniczy i przyciąga turystów dzięki krajobrazowi i atrakcjom przyrodniczym.

Lasy zajmują około 29% powierzchni gminy, a jednym z najważniejszych i najstarszych kompleksów leśnych jest Puszcza Taborska, słynąca z mikroregionu nasiennego sosny taborskiej. Można tam znaleźć bogactwo gatunkowe drzew, takich jak sosny, graby i buki, oraz spotkać różne gatunki zwierząt, w tym sarny, dziki, jelenie, lisy i zające.

Gmina Ostróda niemal w całości leży w dorzeczu rzeki Drwęcy oraz jej licznych dopływów, takich jak Grabiczka, Kanał Ornowo, Poburzanka, Gizela, Szelażnica i Kanał Ostródzko-Elbląski. Wzgórza Dylewskie pełnią ważną rolę hydrograficzną, będąc obszarem źródłowym dla rzek odpływających we wszystkich kierunkach.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Gmina Ostróda to malowniczy region o bogatej przyrodzie i zróżnicowanym krajobrazie. Dominujące w krajobrazie lasy i jeziora, w połączeniu z rolniczym charakterem i rozwiniętym przemysłem, czynią gminę atrakcyjną zarówno pod względem gospodarczym, jak i turystycznym.

6.2. RYS HISTORYCZNY GMINY OSTRÓDA

Pierwsze ślady osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Ostróda sięgają schyłku paleolitu, co potwierdzają odnalezione narzędzia krzemienne na piaszczystych glebach w okolicach Ostródy. W VI i V wieku p.n.e. na te obszary przybyli osadnicy pochodzenia bałtyjskiego, a od przełomu er pojawiły się tu także plemiona germańskie.

W średniowieczu na terenie gminy funkcjonowały grodziska, m.in. w Brzydowie, Durągu, Grabinku, Kajkowie, Lichtajnach, Morlinach, Pietrzwałdzie, Tyrowie, Ornowie i Zajączkach. Zakładano je w miejscach naturalnie obronnych, wzmacniając wałami drewniano-ziemnymi i fosami wypełnionymi wodą.

W 1341 roku utworzono komturstwo ostródzkie, a Ostróda stała się siedzibą administracyjną, militarną i gospodarczą Krzyżaków. Do połowy XV wieku w komornictwie ostródzkim powstało 28 wsi rycerskich i 13 krzyżackich, sprzyjając rozwojowi rzemiosła i handlu oraz zmieniając układ osadniczy. Tradycyjne osady pruskie zastąpiono wsiami o zwartej zabudowie ulicowej.

Decydujące starcie pod Grunwaldem 15 lipca 1410 roku zakończyło się klęską Krzyżaków. Dwa dni później, 17 lipca, wojska królewskie ruszyły na Malbork, a miejscowy szlachcic Mikołaj z Durąga opanował zamek w Ostródzie, przejmując go w imieniu króla polskiego.

Po wojnie trzynastoletniej oraz Hołdzie Pruskiej w 1525 roku na terenach wokół Ostródy zaczęła osiedlać się ludność z Mazowsza i Ziemi Chełmińskiej. Wiele wsi zyskało polskie nazwy, jak Napromek, Grabin, Lubajny, Lipowo czy Pietrzwałd, a przybysze, głównie szlachta, wykupywali opuszczone posiadłości rycerskie.

W pierwszej połowie XVII wieku okolice dotknęły zniszczenia wojny szwedzkiej, która objęła Prusy Książęce, łącznie z Ostródą. Wsie były niszczone, szerzyły się choroby i głód. W 1659 roku na terenie starostwa ostródzkiego stacjonowały wojska cesarskie, polskie i elektorskie, a liczne kościoły, m.in. w Ornowie i Samborowie, zostały ograbione i spalone.

W 1714 roku otwarto pierwsze szkoły elementarne, m.in. w Idzbarku, Ornowie i Zwierzewie. Epidemia dżumy w 1708 roku, która dotarła do Prus Książęcych, spowodowała ogromne straty, pochłaniając 200 tys. ofiar, co stanowiło ok. 30% populacji. W 1758 roku do Prus wkroczyły wojska rosyjskie, które ogłosiły przyłączenie tych terenów do Rosji jako Nowej Rosji.

Na początku XIX wieku po licznych sukcesach militarnych Napoleon Bonaparte przybył do Ostródy, gdzie od 21 lutego do 1 kwietnia 1807 roku znajdowała się jego główna kwatera.

W drugiej połowie XIX wieku rozwój kolei oraz budowa kanałów wodnych, w tym kanału Ostródzko-Elbląskiego ukończonego w 1876 roku, wpłynęły na rozwój gospodarczy regionu. W 1902 roku powstało Towarzystwo Żeglugi Wodnej, które rozpoczęło eksploatację kanału na cele gospodarcze i turystyczne.

W 1920 roku przeprowadzono plebiscyt na Warmii i Mazurach. Niemiecka propaganda przekonała mieszkańców do postrzegania siebie jako odrębnej wspólnoty regionalnej, co skutkowało niekorzystnym wynikiem dla Polski. Spośród miejscowości powiatu ostródzkiego tylko trzy wsie zostały przyłączone do Polski.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Podczas II wojny światowej niemieckie gestapo przeprowadzało masowe aresztowania polskich działaczy, nauczycieli i urzędników, wielu z nich zginęło. W 1945 roku, po ataku Armii Czerwonej na Prusy Wschodnie, władze niemieckie zarządziły przymusową ewakuację ludności do Niemiec. W tym czasie w Ostródzie zaczęła się osiedlać ludność napływowa, głównie przy głównych szlakach kolejowych.

Dziś gmina Ostróda stanowi część powiatu ostródzkiego w województwie warmińsko-mazurskim, zachowując bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe.

6.3. KRAJOBRAZ KULTUROWY GMINY I ZABYTKI NIERUCHOME

Na terenie gminy zlokalizowanych jest wiele cennych zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Warmińsko-Mazurskiego, z których najważniejszym jest uznany za Pomnik Historii Kanał Ostródzko-Elbląski. Prócz niego gmina oferuje liczne zabytkowe kościoły, zespoły dworsko-folwarczne oraz cmentarze, które – wraz z malowniczym krajobrazem – tworzą sprzyjającą bazę dla rozwoju turystyki i agroturystyki, przyciągając turystów z kraju i zagranicy.

Najważniejsze zabytki na terenie gminy:

- Kanał Ostródzko-Elbląski - To wyjątkowy zabytek hydrotechniki o globalnym znaczeniu, zaprojektowany przez Georga Jacoba Steenke, który połączył Prusy Wschodnie z Bałtykiem. Budowa kanału, rozpoczęta w 1844 roku, obejmuje trzy główne trasy i sieć odgałęzień o łącznej długości 147 km. Unikalny system pięciu pochylni (Buczyniec, Kąty, Oleśnica, Jelenie i Całuny) pozwala statkom pokonywać różnicę poziomów wynoszącą ok. 100 metrów przy wykorzystaniu specjalnych wagonów napędzanych siłą wody. Kanał uznano za zabytek techniki w 1978 roku, a w 2011 nadano mu status Pomnika Historii.

- Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Ornowie - Murowana budowla z polnych kamieni z charakterystycznym salowym wnętrzem i wieżą z XIX wieku, w której znajduje się dzwon i zegar. Główne elementy wnętrza, w tym ołtarz z 1690 roku i rzeźby apostołów z XV wieku, to zabytki o dużej wartości historycznej. Kościół ten pierwotnie był protestancki, a po 1945 roku został przejęty przez społeczność katolicką.

- Kościół pw. Narodzenia NMP w Glaznotach - Położony w centrum wsi, kościół ten wzniesiono na podmurówce kamiennej z cegły i kryto ceramiczną dachówką. Jego prostokątny plan i charakterystyczne elementy architektoniczne sprawiają, że budowla zachowała się jako cenny przykład sakralnej architektury regionalnej.

- Kościół ewangelicko-metodystyczny w Glaznotach - Zbudowany w stylu gotyckim z kamieni polnych, kościół ten wyróżnia się masywnymi przyporami, wieżą i zakrystią. Otaczający budowlę kamienny mur i zabytkowy cmentarz stanowią dodatkowy walor historyczny. W 1713 i 1899 roku przeprowadzono gruntowne renowacje.

- Most kolejowy w Glaznotach - Ten monumentalny most z 1909 roku, wykonany w trzech przęsłach, był kluczową konstrukcją na trasie Samborowo-Turza Wielka. Most ten niedawno zrewaloryzowano dzięki funduszom z budżetu Gminy Ostróda, co przywróciło mu dawny blask.

- Zespół dworski w Klonowie - Dwór z 1873 roku, zbudowany w stylu włoskim, otacza rozległy park ze starodrzewem. Obiekt, usytuowany na wzgórzu, prezentuje historyczny układ zespołu dworskiego, który, mimo zniszczeń, wciąż oddaje ducha minionych epok.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

Krajobraz kulturowy gminy wyróżnia się obecnością licznych zespołów dworsko-parkowych i folwarcznych, które stanowią unikalne dziedzictwo historyczne regionu, choć ich stan techniczny jest często bardzo zły. Większość tych założeń powstała w XIX wieku za sprawą niemieckich rodów osiadłych na tym terenie. Pełniły one zarówno funkcję reprezentacyjną, jak i gospodarczą. Charakteryzowały się wydzielonymi przestrzeniami – osobno zlokalizowanymi dworami otoczonymi parkami oraz zabudowaniami gospodarczymi. Budynki folwarczne zgrupowane były wokół dziedzińca, zaś mieszkalne domy umieszczano kalenicowo, budując je z cegły lub innych trwałych materiałów. W pobliżu dworów często lokowano rodzinne cmentarze, które dziś są zazwyczaj zdewastowane, co uniemożliwia ich historyczne odtworzenie.

Zespoły dworskie, choć nadal rozpoznawalne w krajobrazie, są coraz bardziej zagrożone przez rozbiórki, niekontrolowane przebudowy oraz budowę nowych, niedopasowanych do stylu historycznego obiektów. Dodatkowo z powodu licznych właścicieli różne części majątków bywają zaniedbywane lub przekształcane w sposób niezgodny z zasadami ochrony zabytków. W celu ratowania tego dziedzictwa konieczne jest jak najszybsze zainwentaryzowanie substancji zabytkowej i określenie powiązań krajobrazowych, a także zdiagnozowanie zagrożeń i stopnia dewastacji.

Większość zabudowy mieszkalnej na terenie gminy pochodzi z przełomu XIX i XX wieku, a także z okresów późniejszych. Jest to głównie zabudowa murowana, choć zachowało się kilka przykładów charakterystycznych dla regionu konstrukcji ryglowych i drewnianych. Stan tych budynków jest na ogół dobry, choć właściciele często zgłaszają trudności finansowe związane z koniecznością kosztownych remontów.

Gmina bogata jest także w obiekty inżynierskie – mosty, przepusty oraz elementy infrastruktury kolejowej, jak również militarne, w tym fortyfikacje i bunkry, które są ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Aleje drzew wzdłuż dróg również wpisują się w charakterystyczny krajobraz, podobnie jak zabytkowe cmentarze katolickie i ewangelickie, powstałe głównie w XIX i na początku XX wieku. Niestety, wiele z tych nekropolii zostało poważnie zdewastowanych po 1945 roku, w wyniku polityki władz komunistycznych, która zmierzała do zatarcia śladów niemieckiej przeszłości.

Problemem ochrony zabytkowej zieleni oraz cmentarzy jest ich podział własnościowy – część z nich jest w rękach prywatnych, część należy do Skarbu Państwa lub parafii. Stan wielu cmentarzy ewangelickich jest na tyle zły, że ich odtworzenie jest praktycznie niemożliwe. Gmina ma zatem ograniczone możliwości działania, choć podejmuje działania informacyjne dotyczące uzyskania funduszy zewnętrznych i porządkowania najlepiej zachowanych cmentarzy.

Gminna ewidencja zabytków jest regularnie aktualizowana. Podstawy ochrony i opieki nad zabytkami reguluje ustawa o ochronie zabytków z 2003 roku, która nakłada na właścicieli obowiązek odpowiedniego zabezpieczenia i konserwacji swoich obiektów. Właściciele są także zobowiązani do zgłaszania służbom konserwatorskim wszelkich zmian stanu technicznego, zagrożeń, a także zmian prawnych dotyczących zabytków.

Na prace przy zabytkach wpisanych do rejestru konieczne jest uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego, zwłaszcza przy prowadzeniu konserwacji, robót budowlanych, badań, a także przemieszczaniu zabytków lub zmianie ich przeznaczenia. Niektóre drobne naprawy, jak malowanie bez zmiany kolorystyki czy wymiana instalacji, nie wymagają pozwolenia, lecz jedynie zgłoszenia.

Podstawą prac konserwatorskich powinno być stosowanie materiałów historycznie uzasadnionych i maksymalne zachowanie oryginalnej substancji obiektu. Dlatego zaleca się korzystanie z materiałów, które pozwolą na „oddychanie” murów, takich jak cegła, drewno, czy tradycyjne dachówki ceramiczne.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

Nowoczesne materiały, jak okna PCV czy styropian do ocieplania, nie są akceptowane, ponieważ nie wpisują się w historyczny charakter obiektów i mogą przyczynić się do ich dalszej degradacji.

6.4. OBIEKTY WPISANE DO RJESRU ZABYTKÓW:

Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
Balcyny 15	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1879 r.	A-4074 z 14.07.1998 r.
			
Balcyny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2451 z 5.09.1988 r.
Bednarki	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3972 z 17.03.1997 r.
Durąg 12	kościół murowano-drewniany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła	1713 r., 1962 r.	A-769 z 21.02.1968 r.
			
Durąg	pozostałości parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2831 z 23.06.1989 r.
Durąg	kaplica grobowa, murowana w zespole cmentarza ewangelickiego, dawnego	1820 r.	A-765 z 21.02.1968 r.
Głaznoty 1	kościół murowany, rzymskokatolicki, parafialny	około 1903 r., rozbudowa 1919-1920 r.	A-3000 z 25.01.1990 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

	p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny		
			
Głaznoty 1	dzwonniczka drewniana w zespole kościoła rzymskokatolickiego, parafialnego .w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	początek XX w.	A-3001 z 25.01.1990 r.
Głaznoty	kościół murowany, ewangelicki, ob. metodystyczny	około 1400 r., XVIII w., rest. 1899 r.	A-770 z 21.02.1968 r.
			
Głaznoty	ogrodzenie cmentarza przykościelnego w zespole kościoła ewangelickiego	XIX w.	A-3004 z 25.01.1990 r.
Grabin	park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3016/O z 21.12.1979 r.
Kątno	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A-2787 z 17.04.1989 r.
Klonowo	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek biurowy	2. połowa XIX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
			
Klonowo	stodoła murowano- drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	1900 r. i 1925 r.	A-4148 z 16.02.2000 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

Klonowo	kuźnia murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	1900 r.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo	gorzelnia z kominem, murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczo-magazynowy	początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo	magazyn murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczo-magazynowy	początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo 4	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1911 r.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo 5	dom robotników folwarcznych (dwojak), murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo 9	dom robotników folwarcznych (czworak), murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Klonowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
Kraplewo	kościół metodystyczny, drewniano-murowany, p.w. Trójcy Świętej	1848 r.	A-29 z 1.09.1949 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

			
Kraplewo	cmentarz przykościelny w zespole kościoła metodystycznego (cmentarz zatarty)	XVI-XVIII w.	A-29 z 1.09.1949 r.
Kraplewo	dzwonnica drewniana w zespole kościoła metodystycznego	połowa XIX w.	A-768 z 21.02.1968 r.
Kraplewo	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek hotelowy	1919 r.	A-3435 z 27.01.1993 r.
			
Kraplewo	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	A-2786 z 17.04.1989 r.
Lichtajny 1	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2.połowa XIX w.	A-3974 z 21.03.1997 r.
			
Lichtajny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3537/O z 1.12.1982 r.
Lipowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2455 z 9.09.1988 r.
Lubajny 35	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. w stanie ruiny	3.ćwierć XIX w.	A-4165 z 22.03.2000 r.
Ornowo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, filialny	XV w., wieża XIX w.	A-23 z 31.08.1949 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

	p.w. MB Częstochowskiej, murowano-drewniany		
			
Ostrowin	pałac murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. w ruinie	XVIII w., rozbudowa XIX w.	A-3182/O z 6.01.1984 r.
Pancerzyn	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4.ćwierć XIX w.	A-3980 z 9.04.1997 r.
			
Pancerzyn	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3531/O z 19.04.1982 r.
Pietrzwald	kościół drewniany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Piotra w Okowach	XVI/XVII/XIX w.	A-959 z 10.06.1968 r.
			
Pietrzwald	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A-2781 z 14.04.1989 r.
Reszki	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A-2784 z 17.04.1989 r.
Ruś Mała	śluza komorowa oraz stopień wodny na rz. Szelażnicy w systemie drogi wodnej systemu warmińskiego, odcinek Miłomłyn – Ostróda – jez. Szelaż	1872-1875, 1926 r.	A-1274 z 1.08.1978 (jako część Kanału Elbląskiego)

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

			
Ryn	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3970 z 17.03.1997 r.
Samborowo	wieża obronne mostu kolejowego I	1901-1902 r.	A-4452 z 5.02.2007 r.
			
Samborowo	wieża obronne mostu kolejowego II	1901-1902 r.	A-4452 z 5.02.2007 r.
			
Smykowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	początek XX w.	A-2527 z 12.10.1988 r.
Smykówko	budynek gorzelni, murowany, ob. w ruinie	koniec XIX w.	A-3074 z 15.01.1991 r.
Szyldak	pałac murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek administracyjny	4. ćwierć XIX w.	A-3958 z 17.02.1997 r.
			
Szyldak	park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	początek XX w.	A-3720/O z 30.12.1986 r.
Wirwajdy 29	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4379 z 9.02.2006 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

Wirwajdy	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	A-2785 z 17.04.1989 r.
Wyżnice	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1900-1910 r.	A-3981 z 9.04.1997 r.
Wyżnice	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	początek XX w.	A-3719/O z 30.12.1986 r.
Zawady Małe	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	A-2783 z 17.04.1989 r.
Zwierzewo 28/28A	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	1911 r.	A-4466 z 6.06.2007 r.
			

6.5. OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW:

L.p.	Miejscowość (adres)	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr u zabytk ów
1.	Bałcyny 15	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1879 r.	A-4074 z 14.07.1998 r.
2.	Bałcyny 16	mleczarnia z częścią mieszkalną w zespole dworsko-folwarcznym, murowana, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	---
3.	Bałcyny	chlewnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
4.	Bałcyny nr	dom ogrodnika, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

5.	Bałcyny	budynek gospodarczy przy domu ogrodnika, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy przydomowy	lata 70-te XIX w.	---
6.	Bałcyny	stajnia i wozownia, murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
7.	Bałcyny	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	lata 70-te XIX w.	---
8.	Bałcyny	obora i paszarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
9.	Bałcyny	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	lata 70-te XIX w.	---
10.	Bałcyny	hala maszyn drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	lata 70-te XIX w.	---
11.	Bałcyny	stodoła murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	lata 70-te XIX w.	---
12.	Bałcyny	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	około 1900 r.	---
13.	Bałcyny	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
14.	Bałcyny	stajnia murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
15.	Bałcyny	przechowalnia owoców murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	lata 70-te XIX w.	---
16.	Bałcyny 7	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	
17.	Bałcyny 8	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

18.	Bałcyny 9	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	
19.	Bałcyny 10	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	lata 70-te XIX w.	---
20.	Bałcyny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2451 z 5.09.1988 r.
21.	Bednarki	pozostałości budynku gorzelni w zespole dworsko-folwarcznym, murowanej, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
22.	Bednarki	obora i stajnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
23.	Bednarki	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3972 z 17.03.1997 r.
24.	Brzydowo 7	budynek mieszkalny, murowany	1932 r.	---
25.	Brzydowo 9/9c	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
26.	Brzydowo 12	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
27.	Brzydowo 19	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
28.	Brzydowo 27	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
29.	Brzydowo 46	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX - początek XX w.	---
30.	Brzydowo	cmentarz ewangelicki, dawny (z pozostałościami pomnika poległych)	połowa XIX w.	---
31.	Brzydowo	cmentarz ewangelicki, dawny, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XIX w.	---
32.	Durąg 12	kościół murowano-drewniany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki,	1713 r., 1962 r.	A-769 z

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

		parafialny p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła		21.02. 1968 r.
33.	Durąg	wiadukt drogowy, murowany	początek XX w.	---
34.	Durąg 15	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
35.	Durąg 18	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
36.	Durąg 29	budynek mieszkalny, murowany	1912 r.	---
37.	Durąg 30	budynek mieszkalny, glinianodrewniany	koniec XIX – początek XX w.	---
38.	Durąg 31	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
39.	Durąg 31	budynek gospodarczy, murowany	1936 r.	---
40.	Durąg 35	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
41.	Durąg	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo w ruinie	koniec XIX – początek XX w.	---
42.	Durąg	stodoła drewniano-murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	1913 r.	---
43.	Durąg	pozostałości parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2831 z 23.06. 1989 r.
44.	Durąg	cmentarz ewangelicki, dawny z mogiłą wojenną z czasów I wojny światowej, ob. cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	połowa XIX w.	---
45.	Durąg	kaplica grobowa, murowana w zespole cmentarza ewangelickiego, dawnego	1820 r.	A-765 z 21.02. 1968 r.
46.	Dziadyk 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
47.	Dziadyk 5	stajnia murowana	1935 r.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

48.	Dziadyk 5	stodoła drewniana	początek XX w.	---
49.	Dziadyk	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
50.	Giętłewo 2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
51.	Giętłewo	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
52.	Glaznoty 1	kościół murowany, rzymskokatolicki, parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	około 1903 r., rozbudowa 1919- 1920 r.	A- 3000 z 25.01. 1990 r.
53.	Glaznoty 1	dzwonniczka drewniana w zespole kościół rzymskokatolickiego, parafialnego .w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	początek XX w.	A- 3001 z 25.01. 1990 r.
54.	Glaznoty	kościół murowany, ewangelicki, ob. metodystyczny	około 1400 r., XVIII w., rest. 1899 r.	A-770 z 21.02. 1968 r.
55.	Glaznoty	cmentarz przykościelny w zespole kościół ewangelickiego	XV w.	---
56.	Glaznoty	ogrodzenie cmentarza przykościelnego w zespole kościoła ewangelickiego	XIX w.	A- 3004 z 25.01. 1990 r.
57.	Glaznoty	wiadukt kolejowy, murowany (duży)	początek XX w.	---
58.	Glaznoty	wiadukt kolejowy, murowany (mały)	początek XX w.	---
59.	Glaznoty 15	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
60.	Glaznoty	cmentarz ewangelicki, dawny, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XIX w.	---
61.	Glaznoty	cmentarz rodowy, dawny z kaplicą grobową	XIX w.?	---
62.	Górka	budynek murowany, wielofunkcyjny w zespole folwarcznym, ob. magazyn	koniec XIX – początek XX w.	
63.	Grabin 17	pałac murowany w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. budynek administracyjny	po 1879 r.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

64.	Grabin	spichlerz murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. magazyn	1891 r.	---
65.	Grabin	stajnia i obora murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	koniec XIX w.	---
66.	Grabin	park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3016/ O z 21.12. 1979 r.
67.	Grabinek	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek administracyjno-mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
68.	Grabinek	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	przełom XIX i XX w.	---
69.	Grabinek 28	budynek mieszkalny, murowany	1928 r.	---
70.	Grabinek 29	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
71.	Grabinek	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
72.	Idzbark	kaplica murowana	początek XX w.	---
73.	Idzbark	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	1922 r., rest. 1997 r.	---
74.	Idzbark 23	budynek mieszkalny, murowany	1925 r.	---
75.	Idzbark 30	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
76.	Idzbark 34	budynek mieszkalny, drewniano-murowany	koniec XIX w.	---
77.	Idzbark 52	budynek mieszkalny, murowany	1912 r.	---
78.	Idzbark 53	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
79.	Idzbark 61	budynek mieszkalny, murowany	1922 r.	---
80.	Idzbark 67	budynek mieszkalny, drewniano-murowany	początek XX w.	---
81.	Idzbark	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
82.	Jankowice 6	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
83.	Janowo	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

84.	Kajkowo, ul. Henrykowska 1	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
85.	Kajkowo, ul. Henrykowska 6	budynek mieszkalny, drewniano-murowany	koniec XIX – początek XX w.	--*1
86.	Kajkowo, ul. Henrykowska 24	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
87.	Kajkowo, ul. Jeziorna 2	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
88.	Kajkowo, ul. Jeziorna 7	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
89.	Kajkowo, ul. Jeziorna 13	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
90.	Kajkowo, ul. Świetlińska 25	obora murowana, ob. budynek gospodarczy	koniec XIX – początek XX w.	---
91.	Kątno 1	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
92.	Kątno 2	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
93.	Kątno 6	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
94.	Kątno 10	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
95.	Kątno 11	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
96.	Kątno	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A-2787 z 17.04.1989 r.
97.	Klonowo	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek biurowy	2. połowa XIX w.	A-4148 z 16.02.2000 r.
98.	Klonowo	stodoła murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	1900 r. i 1925 r.	A-4148 z 16.02.2000 r.
99.	Klonowo	kuźnia murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	1900 r.	A-4148 z 16.02.2000 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

100.	Klonowo	gorzelnia z kominem, murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczo-magazynowy	początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
101.	Klonowo	magazyn murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczo-magazynowy	początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
102.	Klonowo	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
103.	Klonowo 4	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1911 r.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
104.	Klonowo 5	dom robotników folwarcznych (dwojak), murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
105.	Klonowo 9	dom robotników folwarcznych (czworak), murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
106.	Klonowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-4148 z 16.02. 2000 r.
107.	Kraplewo	kościół metodystyczny, drewniano-murowany, p.w. Trójcy Świętej	1848 r.	A-29 z 1.09.1 949 r.
108.	Kraplewo	cmentarz przykościelny w zespole kościoła metodystycznego (cmentarz zatarty)	XVI-XVIII w.	A-29 z 1.09.1 949 r.
109.	Kraplewo	dzwonnica drewniana w zespole kościoła metodystycznego	połowa XIX w.	A-768 z 21.02. 1968 r.
110.	Kraplewo 12	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

111.	Kraplewo 13	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	---
112.	Kraplewo 22	budynek mieszkalny, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
113.	Kraplewo 22	budynek gospodarczy, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
114.	Kraplewo	przepust wody pod nasypem kolejowym, murowany	koniec XIX w.	---
115.	Kraplewo	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek hotelowy	1919 r.	A-3435 z 27.01. 1993 r.
116.	Kraplewo	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek magazynowy	1925 r.	---
117.	Kraplewo	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek magazynowy	początek XX w.	---
118.	Kraplewo	stajnia-wozownia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek magazynowy	1900 r.	---
119.	Kraplewo 15	mleczarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek mieszkalny	początek XX w.	---
120.	Kraplewo	chlewnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek gospodarczy	początek XX w.	---
121.	Kraplewo	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, obecnie budynek mieszkalny	początek XX w.	---
122.	Kraplewo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	---
123.	Kraplewo	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	A-2786 z 17.04. 1989 r.
124.	Lichtajny 1	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2.połowa XIX w.	A-3974 z

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

				21.03. 1997 r.
125.	Lichtajny 18	oficyna murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	4. ćwierć XIX w.	---
126.	Lichtajny	stajnia i obora, murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX w.	---
127.	Lichtajny	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX w.	---
128.	Lichtajny	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. stodoła	1. ćwierć XX w.	---
129.	Lichtajny	budynek wielofunkcyjny, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	1908 r.	---
130.	Lichtajny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A- 3537/ O z 1.12.1 982 r.
131.	Lipowo 12	budynek mieszkalny, murowany, ob. budynek mieszkalno-handlowy	lata 20-te XX w.	---
132.	Lipowo 16	budynek szkolny, murowany, ob. budynek szkolny	lata 20-te XX w.	---
133.	Lipowo 37	budynek murowany, tzw. Gemeindenhau, od 1922 r. kaplica ewangelicka	początek lat 20-tych XX w.	
134.	Lipowo 53	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
135.	Lipowo 11	stajnia i obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nieużytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
136.	Lipowo 11	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
137.	Lipowo 11	budynek gospodarczy, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. garaże	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

138.	Lipowo 11	owczarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. chlew	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
139.	Lipowo 11	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. stodoła	lata 30-te XX w.	---
140.	Lipowo 11	kuźnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	1928 r.	---
141.	Lipowo 11	hala maszyn, drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	początek XX w.	---
142.	Lipowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-2455 z 9.09.1988 r.
143.	Lipowo	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
144.	Lubajny 12	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
145.	Lubajny 14	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---
146.	Lubajny 35 (zespół dworsko-folwarczny)	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. w stanie ruiny	3.ćwierć XIX w.	A-4165 z 22.03.2000 r.
147.	Lubajny	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	koniec XIX w.	---
148.	Lubajny	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	koniec XIX w.	---
149.	Lubajny	kuźnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	koniec XIX w.	---
150.	Lubajny 28	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---
151.	Lubajny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

152.	Lubajny	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
153.	Miejska Wola	rządcówka murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
154.	Miejska Wola	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	początek XX w.	---
155.	Miejska Wola	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---
156.	Miejska Wola	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---
157.	Miejska Wola 1	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---
158.	Miejska Wola 3	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---
159.	Miejska Wola	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---
160.	Miejska Wola	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---
161.	Miejska Wola	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---
162.	Miejska Wola	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	---
163.	Młyn Idzbarski 2	młyn wodny, murowano-drewniany, ob. budynek usługowy	koniec XIX w.	---
164.	Morliny	chlew murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

165.	Morliny	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
166.	Morliny	mleczarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
167.	Morliny	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	przełom XIX i XX w.	---
168.	Morliny 4	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
169.	Morliny 6	sześciorak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
170.	Morliny 8	sześciorak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
171.	Morliny	trojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
172.	Morliny 13	trojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
173.	Morliny 14	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
174.	Morliny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	---
175.	Naprom 23	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---
176.	Naprom	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	2. dziesięciolecie XX w.	---
177.	Naprom	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
178.	Naprom 13	ruiny gorzelni z kominem, murowanej w zespole dworsko-folwarcznym	przełom XIX i XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

179.	Naprom 12	dom gorzelanego, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
180.	Naprom	budynek inwentarski, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	przełom XIX i XX w.	---
181.	Naprom 3	dom robotników folwarcznych, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
182.	Naprom 5	trojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
183.	Naprom 7	trojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
184.	Naprom 9	trojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
185.	Naprom 18	budynek mieszkalny murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
186.	Naprom 19	budynek mieszkalny murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
187.	Naprom 20	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.	---
188.	Naprom	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
189.	Nastajki	stodoła murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
190.	Nastajki	stodoła murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
191.	Nastajki	młyn murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
192.	Nastajki	dom młynarza, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

193.	Nastajki 4	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
194.	Nastajki 5	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
195.	Nastajki 6	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
196.	Nastajki 7	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
197.	Nastajki	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy przydomowy	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
198.	Nastajki	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy przydomowy	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
199.	Nastajki	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy przydomowy	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
200.	Nastajki	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
201.	Ornowo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, filialny p.w. MB Częstochowskiej, murowano-drewniany	XV w., wieża XIX w.	A-23 z 31.08. 1949 r.
202.	Ornowo	cmentarz przykościelny w zespole kościoła filialnego p.w. MB Częstochowskiej	XV w.	---
203.	Ornowo 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
204.	Ornowo 4	obora murowana	1902 r.	---
205.	Ornowo 9	budynek mieszkalny drewniany	początek XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

206.	Ornowo 10	budynek mieszkalny murowany, ob. budynek handlowy	początek XX w.	---
207.	Ornowo 11	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX - początek XX w.	---
208.	Ornowo 14	budynek mieszkalny drewniany	początek XX w.	---
209.	Ornowo 24	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
210.	Ostrowin 32	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX - początek XX w.	---
211.	Ostrowin	schron betonowy z garażem na armatę p.panc. (Niemiecka Linia Fortyfikacyjna, Pozycja Olsztyńska)	1914 – 1944 r.	---
212.	Ostrowin	pałac murowany w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. w ruinie	XVIII w., rozbudowa XIX w.	A- 3182/ O z 6.01.1 984 r.
213.	Ostrowin	wozownia murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
214.	Ostrowin	stajnia murowana w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
215.	Ostrowin	budynek wielofunkcyjny, murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	ok. 1892 r.	---
216.	Ostrowin	stajnia murowana w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
217.	Ostrowin	obora murowana w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
218.	Ostrowin	obora murowana w zespole pałacowo- folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

219.	Ostrowin	rządcówka murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
220.	Ostrowin	kuźnia murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
221.	Ostrowin	czworak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
222.	Ostrowin 11	dwojak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
223.	Ostrowin	park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
224.	Ostrowin	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
225.	Ostrowin	cmientarz ewangelicki, dawny	koniec XIX – początek XX w.	---
226.	Pancerzyn	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX w.	A-3980 z 9.04.1997 r.
227.	Pancerzyn 5	czworak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX w.	---
228.	Pancerzyn 3	sześciorak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX w.	---
229.	Pancerzyn	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3531/O z 19.04.1982 r.
230.	Pancerzyn	cmientarz ewangelicki, rodzinny, dawny w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	---
231.	Pietrzwałd	kościół drewniany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Piotra w Okowach	XVI/XVII/XIX w.	A-959 z

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

				10.06. 1968 r.
232.	Pietrzwałd 1	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
233.	Pietrzwałd 7	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
234.	Pietrzwałd 8	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
235.	Pietrzwałd 35	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
236.	Pietrzwałd 38	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
237.	Pietrzwałd 68	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	—*2
238.	Pietrzwałd	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A- 2781 z 14.04. 1989 r.
239.	Pobórze	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
240.	Reszki 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
241.	Reszki 19	budynek szkolny, murowany, ob. budynek szkolny	początek XX w.	---
242.	Reszki 23	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
243.	Reszki	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	A- 2784 z 17.04. 1989 r.
244.	Rudno 5	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---
245.	Rudno 10	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
246.	Rudno	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
247.	Rudno	cmientarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
248.	Ruś Mała	śluza komorowa oraz stopień wodny na rz. Szelażnicy w systemie drogi wodnej systemu warmińskiego,	1872-1875, 1926 r.	A- 1274 z 1.08.1

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

		odcinek Miłomłyn – Ostróda – jez. Szelaąg		978 (jako część Kanału Elbląskiego)
249.	Ruś Mała	budynek administracyjno-mieszkalny, murowany w zespole stopnia wodnego	c	---
250.	Ruś Mała	budynek mieszkalny, murowany w zespole stacji kolejowej, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX w.	---
251.	Ruś Mała 5	budynek mieszkalny, murowany	1932 r.	---
252.	Ruś Mała	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
253.	Ryn	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
254.	Ryn	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
255.	Ryn	budynek wielofunkcyjny w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
256.	Ryn	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	koniec XIX – początek XX w.	A-3970 z 17.03.1997 r.
257.	Ryńskie	stajnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	przełom XIX i XX w.	---
258.	Ryńskie	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. stodoła	przełom XIX i XX w.	---
259.	Samborowo	wieża obronne mostu kolejowego I	1901-1902 r.	A-4452 z 5.02.2007 r.
260.	Samborowo	wieża obronne mostu kolejowego II	1901-1902 r.	A-4452 z 5.02.2007 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

261.	Samborowo	młyn i elewator zbożowy, murowane	koniec XIX w.	---
262.	Samborowo	jaz piętrzący	1844-1871 r.	---
263.	Samborowo	most drogowy, kamiennie-betonowy	1903 r.	---
264.	Samborowo, ul. Szkolna	pomnik poległych w trakcie I wojny światowej (przekształcony)	2. dziesięciolecie XX w.	---
265.	Samborowo, ul. Dworcowa	budynek dworca, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
266.	Samborowo, ul. Dworcowa	magazyn murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
267.	Samborowo, ul. Dworcowa	strażnica kolejowa, murowana w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
268.	Samborowo, ul. Dworcowa 12	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX – początek XX w.	---
269.	Samborowo, ul. Dworcowa 14	budynek mieszkalny, murowany, ob. usługowo - mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---
270.	Samborowo, ul. Dworcowa 18	budynek gospodarczy, murowany w zespole stacji kolejowej, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---
271.	Samborowo, ul. Odrodzenia 2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
272.	Samborowo, ul. Ostródzka 2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
273.	Samborowo, ul. Szkolna	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
274.	Samborowo, ul. Szkolna 14/15	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---
275.	Samborowo, ul. Tartaczna 2	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	---
276.	Samborowo, ul. Zatorze 2	budynek mieszkalny, murowany	1913 r.	---
277.	Samborowo, ul. Zatorze 6	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	---
278.	Samborowo, ul. Ostródzka	cmentarz ewangelicki, dawny	koniec XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

279.	Samborowo	cmntarz ewangelicki, dawny, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XIX w.	---
280.	Smykowo 14	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---
281.	Smykowo	spichlerz murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	1913 r.	---
282.	Smykowo	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. magazyn	ok. 1916 r.	---
283.	Smykowo	stajnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	ok. 1911–1916 r.	---
284.	Smykowo	stajnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	ok. 1911–1916 r.	---
285.	Smykowo	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	początek XX w.	A-2527 z 12.10.1988 r.
286.	Smykowo	cmntarz ewangelicki, rodzinny dawny	połowa XIX w.	---
287.	Smykowo	cmntarz ewangelicki dawny	początek XX w.	---
288.	Smykówko	budynek gorzelni, murowany, ob. w ruinie	koniec XIX w.	A-3074 z 15.01.1991 r.
289.	Stare Jabłonki, ul. Kolejowa 3	strażnica kolejowa, przejazdowa, murowana	1893 r.	---
290.	Stare Jabłonki, ul. Olsztyńska 20	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
291.	Stare Jabłonki, ul. Olsztyńska 24	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---
292.	Stare Jabłonki, ul. Spacerowa 8	budynek szkolny, murowany, ob. budynek przedszkola	lata 20-30-te XX w.	---
293.	Stare Jabłonki, ul. Spacerowa 25	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	1928 r.	---
294.	Stare Jabłonki, 1	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

295.	Stare Jabłonki	budynek dworca, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
296.	Stare Jabłonki	budynek dróżniczówki, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
297.	Stare Jabłonki, ul. Turystyczna	budynek gospodarczy, murowano-drewniany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
298.	Stare Jabłonki	budynek gospodarczy, murowany w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.	---
299.	Stare Jabłonki	cmentarz ewangelicki, dawny	koniec XIX w.	---
300.	Staszkowo	cmentarz ewangelicki, dawny	2. połowa XIX w.	---
301.	Szafranki	spichlerz murowany, ob. budynek mieszkalny	ok. 1850 r.	---
302.	Szyldak	pałac murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek administracyjny	4. ćwierć XIX w.	A-3958 z 17.02. 1997 r.
303.	Szyldak, ul. Parkowa 1	rządcówka murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
304.	Szyldak	spichlerz murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. magazyn	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
305.	Szyldak	obora murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
306.	Szyldak	gorzelnia murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek magazynowy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
307.	Szyldak	służbówka murowano-drewniana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
308.	Szyldak	pralnia murowana w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
309.	Szyldak, ul. Parkowa	czworak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

310.	Szyldak, ul. Parkowa 4	czworak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
311.	Szyldak, ul. Parkowa 2	czworak murowano-drewniany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
312.	Szyldak, ul. Parkowa 10	czworak murowany w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
313.	Szyldak	park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	początek XX w.	A-3720/ O z 30.12. 1986 r.
314.	Szyldak	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	---
315.	Szyldak	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	---
316.	Turznica 27	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	---
317.	Turznica	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	2. dzie-sięciolecie XX w.	---
318.	Turznica 33	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX w., przełom XIX i XX w.	---
319.	Turznica	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo rozebrany	2. połowa XIX w., przełom XIX i XX w.	---
320.	Turznica	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo rozebrany	2. połowa XIX w., przełom XIX i XX w.	---
321.	Turznica 34a	czworak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX w., przełom XIX i XX w.	---*3
322.	Turznica 34	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX w., przełom XIX i XX w.	---*3
323.	Turznica	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

324.	Turznica – Stary Las	przepust wody pod nasypem kolejowym	1909 r.	---
325.	Tyrowo 14-100	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	2. dzie-sięciolecie XX w.	---
326.	Tyrowo	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	---
327.	Tyrowo 44	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
328.	Tyrowo 48	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
329.	Tyrowo 62	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
330.	Tyrowo 62	obora murowana	początek XX w.	---
331.	Tyrowo 66	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
332.	Tyrowo	obora murowana w zespole folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo w ruinie	1. ćwierć XX w.	---
333.	Tyrowo	stodoła drewniana w zespole folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	1. ćwierć XX w.	---
334.	Tyrowo	cmientarz ewangelicki, dawny, ob. rzymskokatolicki, parafialny	2. połowa XIX w.	---
335.	Wirwajdy 29	budynek szkolny, murowany, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	A-4379 z 9.02.2006 r.
336.	Wirwajdy 15	budynek gospodarczy, murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. gospodarczy przydomowy	koniec XIX w.	---
337.	Wirwajdy	obora murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	XIX w.	---
338.	Wirwajdy	stodoła drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	XIX w.	---
339.	Wirwajdy	stodoła murowano-drewniana w zespole dworsko-folwarcznym, ob.	XIX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

		budynek nie użytkowany, częściowo w ruinie		
340.	Wirwajdy	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	A-2785 z 17.04.1989 r.
341.	Worniny	rządcówka murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
342.	Worniny	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo w ruinie	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
343.	Worniny	chlewnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
344.	Worniny	kuźnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany, częściowo w ruinie	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
345.	Worniny	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	2. połowa XIX – 1. ćwierć XX w.	---
346.	Wygoda 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
347.	Wygoda 19	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
348.	Wysoka Wieś	budynek szkolny, murowany, ob. pensjonat	koniec XIX – początek XX w.	---
349.	Wysoka Wieś 12	stajnia murowana, ob. budynek gospodarczy	koniec XIX – początek XX w.	---
350.	Wysoka Wieś 17	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
351.	Wysoka Wieś	cmentarz ewangelicki, dawny	połowa XIX w.	---
352.	Wyżnice	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1900-1910 r.	A-3981 z 9.04.1997 r.
353.	Wyżnice	owczarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	2. połowa XIX w.	---*4

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

354.	Wyżnice	dwojak murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.	---
355.	Wyżnice	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	początek XX w.	A-3719/ O z 30.12. 1986 r.
356.	Zajązki 14	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	koniec XIX – początek XX w.	---
357.	Zajązki 15	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	koniec XIX – początek XX w.	---
358.	Zajązki	wiadukt kolejowy, murowano-betonowy	1909 r.	---
359.	Zajązki	wiadukt kolejowy, murowany	1909 r.	---
360.	Zajązki	przepust wody pod nasypem kolejowym	1909 r.	---
361.	Zajązki	kurnik murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
362.	Zajązki	gorzelnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek nie użytkowany	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
363.	Zajązki	waga w zespole dworsko-folwarcznym	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
364.	Zajązki	dom gorzelnianego murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
365.	Zajązki	budynek gospodarczy murowany w zespole dworsko-folwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
366.	Zajązki	owczarnia murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
367.	Zajązki	obora murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
368.	Zajązki	stajnia-spichlerz murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. obora	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

369.	Zajęczki	hala maszyn murowana w zespole dworsko-folwarcznym, ob. garaże	lata 30-te XX w.	---
370.	Zajęczki	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	4. ćwierć XIX – 1. ćwierć XX w.	---
371.	Zajęczki	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	---
372.	Zajęczki	kaplica grobowa murowana w zespole cmentarza ewangelickiego, dawnego	3.ćwierć XIX w.	---
373.	Zajęczki	brama murowana w zespole cmentarza ewangelickiego, dawnego	początek XX w.	---
374.	Zajęczki – Nowy Folwark	wiadukt drogowy, murowano-betonowy	1909 r.	---
375.	Zawady Małe	cmentarz ludności cywilnej, wojenny	1945 r.	A-2783 z 17.04. 1989 r.
376.	Zwierzewo	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	2. dzie-sięciolecie XX w.	---
377.	Zwierzewo 28/28A	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	1911 r.	A-4466 z 6.06.2007 r.
378.	Zwierzewo 31	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
379.	Zwierzewo 33	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---
380.	Zwierzewo	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	---
381.	Żurejny	cmentarz ewangelicki, dawny	2.połowa XIX w.	---
382.	Droga nr 1245N – Zwierzewo – Lubajny	odcinki wjazdowy i wyjazdowy do/ze wsi Zwierzewo; odcinki wjazdowy i wyjazdowy do/ze wsi Lubajny; starodrzew lipowy we wsiach Zwierzewo i Lubajny (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
383.	Bednarki	aleja	początek XX w.	---
384.	Droga nr 15 (Smykówko) –	odcinek Klonowo – droga nr 537	początek XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

	Naprom – Pietrzwałd – Wysoka Wieś – Klonowo – droga nr 537			
385.	Droga nr 1243N – Lichtajny – Grabinek - Grabin	odcinek wjazdowy do majątku Lichtajny	początek XX w.	---
386.	Warlity Wielkie – skrzyżowanie z drogą nr 1228N - Ostróda	szpaler dębowy do majątku Warlity Wielkie	początek XX w.	---
387.	Warlity Wielkie – skrzyżowanie z drogą nr 1228N - Ostróda	starodrzew lipowy we wsi Warlity	początek XX w.	---
388.	Droga nr 1922N – Kraplewo - Lichtajny	na całej długości	początek XX w.	---
389.	Droga nr 1216N – Ryn – Bednarki – Pietrzwałd – Zajączki – Wiśniewo – Wałdyki - Złotowo	odcinek Ryn – Bednarki (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
390.	Droga nr 1216N – Ryn – Bednarki – Pietrzwałd – Zajączki – Wiśniewo – Wałdyki - Złotowo	odcinek Pietrzwałd – Zajączki (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
391.	Droga nr 1232N – Wirwajdy – Smykowo – Brzydowo – Kraplewo – Ostrowin – Wigwałd – Gaj – Elgnówko –	na całej długości (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

	Tolejny – Wilkowo – Olsztynek			
392.	Droga nr 1233N – Wirwajdy – Turznica – Reszki – Lipowo – Zajączki – Głaznoty – Wygoda	na całej długości (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
393.	Droga nr 1235N – droga nr 15 (Smykówko) – Naprom – Pietrzwałd – Wysoka Wieś – Klonowo – droga nr 537	na całej długości (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
394.	Droga nr 1239N – Smykowo – Rudno - Naprom	odcinek Smykowo – Rudno (jako element krajobrazu kulturowego)	początek XX w.	---
395.	Droga nr 1243 N – Lichtajny – Grabinek - Grabin	odcinek Lichtajny – Grabinek o wybitnych walorach	początek XX w.	---
396.	Droga nr 1243N – Ostróda – Kajkowo – Lichtajny – Durąg – Głądy – Szczepankowo – Jędrychowo – Dylewo - Tułodział	aleja o wybitnych walorach na całej długości	początek XX w.	---
397.	Sambarowo, ul. Ostródzka 17 14-100 Ostróda	Budynek murowany, ob. Siedziba Gminnego Centrum Kulturalno- Bibliotecznego	Koniec XIX – początek XX w. ---	---*5

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

6.6. ZABYTKI RUCHOME

Na mocy art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek ruchomy to rzecz, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, które:

- Są dziełem człowieka lub związane z jego działalnością.
- Stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia.
- Mają wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy jest wpisywany do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku (art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego (art. 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Na terenie gminy Ostróda do szczególnie wartościowych obiektów należą wyposażenia kościołów.

6.7. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach terenów gminy Ostróda. Zgodnie z gminną ewidencją zabytków wykonaną w roku 2011 na terenie gminy zlokalizowane jest 291 stanowisk, jednak dane te nie są kompletne, gdyż nie obejmują wszystkich miejscowości gminy. Wymagają zatem one ostatecznej weryfikacji podczas opracowania aktualizacji gminnej ewidencji stanowisk archeologicznych. Największa grupa stanowisk znajduje się w miejscowości Pietrzałd oraz Tyrowo. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze.

Na terenie gminy Ostróda jest osiem stanowisk archeologicznych, które mają szczególne znaczenie kulturowe i wpisane są w krajobraz gminy. Są to przede wszystkim grodziska (w Durągu, Grabinie, Lichtajnach, Lipowcu, Morlinach, Ornowie i Zajączkach) oraz kurhany w Dziadykach.

Tematykę ochrony zabytków archeologicznych porusza art. 31. Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który precyzuje, iż:

1) Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1 (który brzmi: „Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego udziela osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej zamierzającej realizować działania, o których mowa w art. 31 ust. 1a, dotacji na przeprowadzenie badań archeologicznych oraz wykonanie ich dokumentacji, w przypadku gdy koszt planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

planowanych działań.), pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych.

2) Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku nieruchomym, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

3) Egzemplarz dokumentacji badań, o których mowa w ust. 1, podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Zabytki archeologiczne w gminie Ostróda są narażone na różnorodne zagrożenia, szczególnie w kontekście planowanych inwestycji oraz działalności rolniczej. Oto szczegółowe omówienie zagrożeń oraz środków ochrony dla tych cennych obiektów:

Zagrożenia dla Zabytków Archeologicznych

1) Prace Ziemne:

– Wszelkie inwestycje wiążące się z pracami ziemnymi, takie jak budowa kanalizacji, wodociągów, dróg, obwodnic, a także lokalizacja żwirowni i kopalni kruszywa, stanowią istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych.

– W szczególności prace rolnicze, takie jak orka czy melioracje, mogą prowadzić do zniszczenia stanowisk.

2) Lokalizacja Stanowisk:

– Większość stanowisk archeologicznych znajduje się na terenach rolnych, leśnych, łąkach oraz nieużytkach, często w pobliżu cieków wodnych lub na wyniesieniach terenu. Takie lokalizacje są szczególnie narażone na działania związane z intensywnym użytkowaniem gruntów.

3) Intensywna Uprawa Roli:

– Intensywna uprawa roli stwarza ryzyko zniszczenia wielu stanowisk archeologicznych. W związku z tym należy zróżnicować podejście do ich ochrony w zależności od ich wartości poznawczej i stopnia zagrożenia.

Środki Ochrony i Procedury

1) Zakaz Zabudowy:

– Dla szczególnie ważnych stanowisk archeologicznych, takich jak grodziska i kurhany, powinien obowiązywać całkowity zakaz zabudowy w obrębie ich lokalizacji oraz otoczenia.

2) Wyprzedzające Badania Archeologiczne:

– W przypadku konieczności przeprowadzenia prac ziemnych w obrębie stanowisk archeologicznych, właściwy konserwator zabytków może nakazać wykonanie wyprzedzających badań archeologicznych.

3) Nadzór Archeologiczny:

– W trakcie inwestycji realizowanych w pobliżu stanowisk archeologicznych powinien być prowadzony ścisły nadzór archeologiczny, a granice stref badań powinny być ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4) Ochrona na Etapie Koncepcyjnym:

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

– Niezbędne jest, aby inwestorzy już na etapie koncepcyjnym projektów budowlanych uwzględniali ochronę stanowisk archeologicznych. Powinni oni występować do konserwatora zabytków o wydanie zaleceń dotyczących inwestycji.

5) Ratownicze Badania Wykopaliskowe:

– Stanowiska, w obrębie których zewidencjonowano liczne zabytki ruchome, powinny być w pierwszej kolejności typowane do ratowniczych badań wykopaliskowych.

6) Planowe Badania Archeologiczne:

– Zaleca się przeprowadzenie planowych badań archeologicznych, które pomogą uzupełnić informacje dotyczące konkretnych stanowisk.

7) Dokumentacja Nowych Odkryć:

– W przypadku ujawnienia nowych faktów osadniczych podczas badań, należy je odnotować w karcie adresowej gminnej ewidencji zabytków.

Integracja z Planowaniem Przestrzennym

– Ochrona stanowisk archeologicznych powinna być uwzględniona w planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach dotyczących warunków zabudowy i inwestycji celu publicznego.

– Inwestorzy powinni ściśle współpracować z konserwatorem zabytków, aby spełnić wszystkie wymogi dotyczące ochrony zabytków.

Ochrona zabytków archeologicznych w gminie Ostróda jest kluczowym elementem zachowania dziedzictwa kulturowego regionu. Zróżnicowane podejście do zarządzania ryzykiem i aktywna współpraca z inwestorami oraz konserwatorami zabytków są niezbędne, aby zminimalizować zagrożenia dla tych cennych obiektów i zapewnić ich długotrwałą ochronę.

6.8. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW:

Miejscowość	Obiekt	Nr rej. zabytków	Data decyzji o wpisie do rejestru zabytków
DURĄG	GRODZISKO WYŻYNNE, NIEOBWAŁOWANE	C-015	1 czerwca 1949
DZIADYK	3 KURHANY Z Wczesnej EPOKI ŻELAZA LUB BRĄZU	C-136	14 marca 1989
GRABIN	ZAMCZYSKO WYŻYNNE, PÓŁWYSPOWE	C-019	11 czerwca 1949
LICHTAJNY	GRODZISKO WYŻYNNE	C-087	30 grudnia 1969
LIPOWIEC	GRODZISKO PÓŁWYSPOWE, WYŻYNNE	C-011	11 maja 1949
MORLINY	GRODZISKO WYŻYNNE	C-017	10 czerwca 1949

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

ORNOWO	GRODZISKO WYŻYNNE, OBWAŁOWANE	C-013	1 czerwca 1949
ZAJĄCZKI	GRODZISKO WCZESNOŚREDNIOWIECZNE	C-203	15 stycznia 1996

6.9. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW:

L.p.	Obiekt	Adres
1.	Stanowisko archeologiczne	Bednarki AZP 28-56, stan. I/8
2.	Stanowisko archeologiczne	Bednarki AZP 28-56, stan. II/85
3.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. I/1
4.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. II/2
5.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. III/22
6.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. IV/23
7.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. V/24
8.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. VI/25
9.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 27-57, stan. VII/26
10.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 28-57, stan. VIII/1
11.	Stanowisko archeologiczne	Durąg AZP 28-57, stan. IX/7
12.	Stanowisko archeologiczne	Górka AZP 26-57, stan. I/19
13.	Stanowisko archeologiczne	Górka AZP 26-57, stan. II/20
14.	Stanowisko archeologiczne	Górka AZP 26-57, stan. III/21
15.	Stanowisko archeologiczne	Górka AZP 26-57, stan. IV/22
16.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. I/1
17.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. II/38
18.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. III/39
19.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. IV/40
20.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. V/41
21.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. VI/42

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

22.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 26-57, stan. VII/43
23.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 27-57, stan. VIII/4
24.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 27-57, stan. IX/5
25.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 27-57, stan. X/6
26.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 27-57, stan. XI/11
27.	Stanowisko archeologiczne	Grabin AZP 27-57, stan. XII/12
28.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. I/23
29.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. II/24
30.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. III/25
31.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. IV/26
32.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. V/27
33.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. VI/28
34.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. VII/31
35.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. VIII/32
36.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. IX/33
37.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. X/34
38.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. XI/35
39.	Stanowisko archeologiczne	Idzbark AZP 26-57, stan. XII/36
40.	Stanowisko archeologiczne	Kraplewo AZP 27-57, stan. I/27
41.	Stanowisko archeologiczne	Lipowiec AZP 26-57, stan. I/2
42.	Stanowisko archeologiczne	Lipowiec AZP 26-57, stan. II/3
43.	Stanowisko archeologiczne	Lipowiec AZP 26-57, stan. III/37
44.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 25-57, stan. I/6
45.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. I/5
46.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 25-57, stan. II/7
47.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. II/6
48.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. III/7

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

49.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. IV/8
50.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. V/9
51.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. VI/10
52.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. VII/11
53.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. VIII/12
54.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. IX/13
55.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. X/14
56.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. XI/15
57.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. XII/16
58.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. XIII/17
59.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. XIV/18
60.	Stanowisko archeologiczne	Lubajny AZP 26-57, stan. XV/29
61.	Stanowisko archeologiczne	Miejska Wola AZP 28-56, stan. I/86
62.	Stanowisko archeologiczne	Miejska Wola AZP 28-56, stan. II/87
63.	Stanowisko archeologiczne	Miejska Wola AZP 28-56, stan. III/88
64.	Stanowisko archeologiczne	Miejska Wola AZP 28-56, stan. IV/89
65.	Stanowisko archeologiczne	Morliny AZP 26-56, stan. I/11
66.	Stanowisko archeologiczne	Morliny AZP 26-56, stan. II/10
67.	Stanowisko archeologiczne	Morliny AZP 26-56, stan. III/9
68.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. I/1
69.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. II/2
70.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. III/3
71.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. IV/4
72.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. V/35
73.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. VI/36
74.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. VII/37
75.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. VIII/38

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

76.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. IX/39
77.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. X/40
78.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XI/63
79.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XII/64
80.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XIII/65
81.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XIV/66
82.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XV/67
83.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XVI/68
84.	Stanowisko archeologiczne	Naprom AZP 28-56, stan. XVII/69
85.	Stanowisko archeologiczne	Ornowo AZP 26-56, stan. I/12
86.	Stanowisko archeologiczne	Ornowo AZP 26-56, stan. II/13
87.	Stanowisko archeologiczne	Ornowo AZP 26-56, stan. III/14
88.	Stanowisko archeologiczne	Ornowo AZP 26-56, stan. IV/17
89.	Stanowisko archeologiczne	Ornowo AZP 26-56, stan. V/18
90.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 26-57, stan. II/44
91.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 26-57, stan. III/45
92.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 27-57, stan. IV/7
93.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 27-57, stan. V/8
94.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 27-57, stan. VI/9
95.	Stanowisko archeologiczne	Ostrowin AZP 27-57, stan. VII/10
96.	Stanowisko archeologiczne	Pancerzyn AZP 28-57, stan. I/32
97.	Stanowisko archeologiczne	Pancerzyn AZP 28-57, stan. II/3
98.	Stanowisko archeologiczne	Pancerzyn AZP 28-57, stan. III/4
99.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwald AZP 28-56, stan. I/5
100.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwald AZP 28-56, stan. II/6
101.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwald AZP 28-56, stan. III/7
102.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwald AZP 28-56, stan. IV/10

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

103.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. V/11
104.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. VI/12
105.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. VII/13
106.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. VIII/14
107.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. IX/15
108.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. X/16
109.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XI/17
110.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XII/18
111.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XIII/19
112.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XIV/20
113.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XV/21
114.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XVI/25
115.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XVII/26
116.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XVIII/27
117.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XIX/28
118.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XX/29
119.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXI/30
120.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXII/31
121.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXIII/32
122.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXIV/33
123.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXV/34
124.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXVI/41
125.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXVII/42
126.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXVIII/43
127.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXIX/44
128.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXX/45
129.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXI/46

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

130.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXII/47
131.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXIII/48
132.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXIV/49
133.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXV/50
134.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXVI/51
135.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXVII/52
136.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXVIII/53
137.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XXXIX/54
138.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XL/55
139.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLI/56
140.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLII/57
141.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLIII/58
142.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLIV/59
143.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLV/60
144.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLVI/61
145.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLVII/62
146.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLVIII/70
147.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. XLIX/71
148.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. L/72
149.	Stanowisko archeologiczne	Pietrzwałd AZP 28-56, stan. LI/73
150.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. I/2
151.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. II/10
152.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. III/11
153.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. IV/14
154.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. V/15
155.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. VI/16
156.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. VII/17

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

157.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. VIII/18
158.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. IX/19
159.	Stanowisko archeologiczne	Reszki AZP 27-55, stan. X/20
160.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. III/94
161.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. IV/95
162.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. V/96
163.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. VI/97
164.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. VII/98
165.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. VIII/99
166.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. IX/100
167.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. X/101
168.	Stanowisko archeologiczne	Rudno ZP 28-56, stan. XI/102
169.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. XII/103
170.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. XIII/104
171.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. XIV/105
172.	Stanowisko archeologiczne	Rudno AZP 28-56, stan. XV/106
173.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. I/1
174.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. II/2
175.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. III/3
176.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. IV/4
177.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. V/15
178.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. VI/16
179.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. VII/17
180.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. VIII/18
181.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. IX/19
182.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. X/20
183.	Stanowisko archeologiczne	Ruś Mała AZP 25-56, stan. XI/24

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

184.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. I/9
185.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. II/74
186.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. III/75
187.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. IV/76
188.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. V/77
189.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. VI/78
190.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. VII/79
191.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. VIII/80
192.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. IX/90
193.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. X/91
194.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. XI/92
195.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-56, stan. XII/93
196.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-57, stan. XIII/15
197.	Stanowisko archeologiczne	Ryn AZP 28-57, stan. XIV/31
198.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. I/1
199.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. II/2
200.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. III/3
201.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. IV/4
202.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. V/5
203.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. VI/6
204.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. VII/7
205.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. VIII/8
206.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. IX/9
207.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. X/10
208.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XI/11
209.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XII/12
210.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XIII/13

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

211.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XIV/14
212.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XV/15
213.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XVI/16
214.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XVII/17
215.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XVIII/23
216.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XIX/24
217.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XX/27
218.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XXI/28
219.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XXII/21
220.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 27-55, stan. XXIII/22
221.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XXIV/48
222.	Stanowisko archeologiczne	Samborowo AZP 26-55, stan. XXV/49
223.	Stanowisko archeologiczne	Stare Jabłonki AZP 26-57, stan. I/4
224.	Stanowisko archeologiczne	Stare Jabłonki AZP 26-57, stan. II/30
225.	Stanowisko archeologiczne	Szafranki AZP 26-56, stan. I/13
226.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. I/3
227.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. II/13
228.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. III/14
229.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. IV/15
230.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. V/16
231.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. VI/17
232.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. VII/18
233.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. VIII/19
234.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. IX/20
235.	Stanowisko archeologiczne	Szyldak AZP 27-57, stan. X/21
236.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 27-55, stan. I/1
237.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 26-55, stan. II/18

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

238.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 26-55, stan. III/19
239.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 26-55, stan. IV/20
240.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 26-55, stan. V/21
241.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 26-55, stan. VI/22
242.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 27-55, stan. VII/7
243.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 27-55, stan. VIII/9
244.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 27-55, stan. IX/12
245.	Stanowisko archeologiczne	Turznica AZP 27-55, stan. X/13
246.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. I/29
247.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. II/30
248.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. III/26
249.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. IV/31
250.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. V/32
251.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. VI/33
252.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. VII/34
253.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. VIII/35
254.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. IX/36
255.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. X/37
256.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XI/38
257.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XII/39
258.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XIII/40
259.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XIV/41
260.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XV/42
261.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XVI/43
262.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XVII/44
263.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XVIII/45
264.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XIX/46

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

265.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-55, stan. XX/47
266.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-56, stan. XXI/6
267.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-56, stan. XXII/7
268.	Stanowisko archeologiczne	Tyrowo AZP 26-56, stan. XXIII/8
269.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 26-55, stan. I/25
270.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. II/3
271.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. III/4
272.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. IV/5
273.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. V/6
274.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. VI/8
275.	Stanowisko archeologiczne	Wirwajdy AZP 27-55, stan. VII/23
276.	Stanowisko archeologiczne	Wysoka Wieś AZP 28-56, stan. I/81
277.	Stanowisko archeologiczne	Wysoka Wieś AZP 28-56, stan. II/82
278.	Stanowisko archeologiczne	Wysoka Wieś AZP 28-56, stan. III/83
279.	Stanowisko archeologiczne	Wysoka Wieś AZP 28-56, stan. IV/84
280.	Stanowisko archeologiczne	Zajączki AZP 28-56, stan. II/22
281.	Stanowisko archeologiczne	Zajączki AZP 28-56, stan. III/23
282.	Stanowisko archeologiczne	Zajączki AZP 28-56, stan. IV/24
283.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. I/1
284.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. II/2
285.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-56, stan. II/22
286.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. III/3
287.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-56, stan. III/26
288.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. IV/4
289.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. V/5
290.	Stanowisko archeologiczne	Zwierzewo AZP 25-57, stan. VI/8

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

6.10. DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE GMINY

Dziedzictwo niematerialne gminy wiejskiej Ostróda, położonej w powiecie ostródzkim w województwie warmińsko-mazurskim, odzwierciedla bogactwo lokalnych tradycji, obyczajów i przekazów kulturowych. UNESCO definiuje dziedzictwo niematerialne jako zwyczaje, przekaz ustny, wiedzę i umiejętności, które są uznawane za część dziedzictwa przez daną wspólnotę. Jest to rodzaj dziedzictwa, który jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i nieustannie odtwarzany przez społeczności w relacji z ich środowiskiem, historią oraz stosunkiem do przyrody. Jego waga dla lokalnych społeczności jest ogromna, ponieważ stanowi źródło poczucia tożsamości i kulturowej ciągłości.

Tradycje i obrzędy - w gminie Ostróda pielęgnowane są różnorodne tradycje i obrzędy, które ukazują lokalny charakter społeczności:

- Dożynki są istotnymi wydarzeniami, które celebrują zakończenie zbiorów. Uczestnicy biorą udział w festynach, podczas których odbywają się koncerty, wystawy rękodzieła oraz tradycyjne tańce.
- Zwyczaje wielkanocne i bożonarodzeniowe obejmują m.in. malowanie pisanek, przygotowanie potraw świątecznych oraz organizację wspólnych spotkań rodzinnych.
- Rękodzieło i umiejętności rzemieślnicze W regionie istnieje bogata tradycja rękodzieła, która przejawia się w wyrobach z drewna oraz innych materiałów, w tym ceramice i tkaninach, które często mają charakter użytkowy oraz dekoracyjny. Wiele z tych umiejętności jest przekazywanych w rodzinach przez pokolenia.
- Kulinarne dziedzictwo: Lokalne przepisy, takie jak tradycyjne pierogi czy zupy, są chętnie kultywowane w społecznościach wiejskich i podczas festynów kulinarnych.

Herb i flaga gminna, uchwalone 18 grudnia 1996 roku przez Radę Gminy Ostróda, mają znaczenie historyczne i symboliczne. Herb odwołuje się do tradycji Ziemi Ostródzkiej, z czerwoną wiewiórką w złotym polu, nawiązującą do herbu Jana Bażyńskiego – znanej postaci z tej ziemi oraz do Kanału Ostródzko-Elbląskiego, unikalnego szlaku wodnego.

Na terenie gminy przetrwała pamięć o najważniejszych postaciach z historii regionu:

- Jan Bażyński - w 1454 roku został I Gubernatorem Prus Królewskich. Był właścicielem między innymi majątków w Lubajnach i w Zwierzewie.
- Daniel Braun (1664-1737) pochodził z Kraplewa, od 1687 przebywał w Warszawie na służbie u króla polskiego Jana III Sobieskiego jako komisarz artylerii konnej. Opracował chronologię sejmików polskich, która wydała w Elblągu w 1722 roku.
- Paweł Świętlicki (1699-1756) urodził się w Ostrowinie w polskiej rodzinie szlacheckiej. Był profesorem filozofii na uniwersytecie w Wittenberdze. Przez długie lata był kaznodzieją i lektorem polskim w Gimnazjum Akademickim w Gdańsku i autorem wielu prac teologicznych.
- Jakub Fryderyk Hoffmann, znany przyrodnik i lekarz, założył w 1815 roku ogród botaniczny w Warszawie, lekarz Legionów Polskich we Włoszech, wykładowca w Szkole Lekarskiej w Warszawie. Pierwszy profesor Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

- Chrystian Krausa (1753-1807) urodzony w Ostródzie, autor cenionych prac naukowych, profesor Uniwersytetu w Królewcu, przyjaciel Emanuela Kanta.
- Gustaw Gizewiusz (1810-1848) pastor Gminy Ostróda. Zebrał z terenu gminy 460 pieśni Ludu Mazurskiego, Pieśni znad Górnej Drwęcy"- główna ich część pochodzi z okolic Kraplewa.

Dziedzictwo niematerialne gminy Ostróda obejmuje również:

- Zwyczaje i obyczaje, które są kultywowane w społecznościach lokalnych, takie jak obchody świąt i regionalne festyny.
- Przekaz ustny, który odgrywa kluczową rolę w zachowaniu lokalnej historii i kultury, obejmujący opowieści, legendy oraz pieśni.
- Wszystkie te elementy stanowią integralną część kulturowego krajobrazu gminy Ostróda, przyczyniając się do jej unikalnej tożsamości i kulturowej ciągłości. Wzmacniają lokalną wspólnotę oraz podkreślają wartość tradycji w nowoczesnym świecie.

7. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY - ANALIZA SWOT

Dla potrzeb lepszej diagnozy stanu istniejącego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz w celu sformowania priorytetów działań władz samorządowych opracowano analizę SWOT słabych i mocnych stron gminy Ostróda, a także szans i zagrożeń.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Położenie gminy sprzyjające rozwojowi turystyki – Dobra drogowa i kolejowa dostępność komunikacyjna – Urozmaicona rzeźba krajobrazu, lasy, jeziora – Bliskość miasta wojewódzkiego – Olsztyna i powiatowego – Ostródy – Lokalizacja na terenie gminy Kanału Ostródzko-Elbląskiego, będącego na liście Pomników Historii – Interesujące obiekty zabytkowe – kościoły, dwory, parki – Zachowane obiekty sakralne oraz nekropolie o wysokiej wartości kulturowej wpisane do rejestru zabytków	– Niemal całkowicie zdewastowana większa część zabytkowych cmentarzy ewangelickich – Zaniedbania w zakresie stanu technicznego części obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków – Niezbyt dobry stan zachowania większości założeń dworsko-parkowych – Zmodyfikowane historyczne układy przestrzenne części wsi – Niewielkie zrozumienie społeczne dla problematyki ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego – Niewielkie środki w budżecie gminy na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

– Duża ilość zabytkowych cmentarzy różnych wyznań – Dobre pokrycie gminy siecią szlaków turystycznych – Korzystna lokalizacja siedziby gminy w centrum jej obszaru, co wiąże się z jego dobrą dostępnością – Czystość środowiska – Wykorzystywanie funduszy unijnych przez władze gminy – Zainteresowanie historią i kulturą regionu wśród władz gminy – Odbywające się regularnie imprezy kulturalne – Lokalne tradycje i zwyczaje, kultywowane wśród mieszkańców gminy – Aktywna działalność organizacji pozarządowych – Często aktualizowana strona internetowa gminy	– Niewielka popularyzacja wiedzy z zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego – Brak środków na prowadzenie dokładnych badań archeologicznych, architektonicznych i historycznych – Zbyt duża sezonowość turystyki
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Zwiększenie środków budżetowych gminy na działania związane z ochroną zabytków – Pozyskiwanie wsparcia finansowego z wielu źródeł (w tym unijnych) na prace konserwatorskie zabytków – Szersza promocja walorów kulturowych i przyrodniczych gminy, przyciągająca turystów – Wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie poprawy estetyki miejscowości – Wzrost poszanowania dla obiektów posiadających walory historyczne – Współpraca międzyregionalna oraz międzynarodowa (np. w zakresie dobrych praktyk) – Korzystanie ze wsparcia struktur takich jak np. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich	– Degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzanie elementów nowej zabudowy nie nawiązujących do charakteru regionu – Zmiany w układach ruralistycznych związane z nową zabudową – Niewłaściwe działanie inwestycyjne lub ich brak, przyczyniające się do dalszej degradacji obiektów zabytkowych – Zła sytuacja finansowa wielu użytkowników obiektów zabytkowych – Niewłaściwe stosowanie nowych elementów budowlanych i technologii przy odnawianiu i remontach obiektów zabytkowych – Niezbyt skuteczna egzekucja prawna w zakresie samowoli budowlanych oraz dewastacji zabytków i środowiska – Zwiększony ruch turystyczny powodujący degradację środowiska naturalnego

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

– Zachowanie tożsamości regionalnej mieszkańców od edukacji szkolnej poprzez festyny, lokalne święta, konkursy itd. – Powstawanie i dalszy rozwój istniejących organizacji pozarządowych – Tworzenie systemu informacji turystycznej oraz jednolitej identyfikacji wizualnej obiektów zabytkowych – Komplementarność Programu Gminnego z Programem Opieki nad Zabytkami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego	– Zanieczyszczenie środowiska związane ze zwiększoną liczbą pojazdów – Zanik tradycji i tożsamości regionalnych – Migracje ludności – Częste zmiany prawne w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego – Niestabilność finansów publicznych i przepisów z nimi związanych – Klęski żywiołowe (zwłaszcza powodzie) i inne zdarzenia losowe – Akty wandalizmu
--	--

8. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY OSTRÓDA

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Ostróda formułuje szereg długofalowych celów działań samorządu w zakresie opieki nad zabytkami gminnymi. Wyznaczone kierunki i zadania powstały w oparciu o konsultacje z władzami gminy i uwzględniają specyfikę dziejów gminy, charakter jej dziedzictwa kulturowego oraz są zgodne z celami wyznaczonymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W związku z dużą atrakcyjnością turystyczną terenów gminy Ostróda, w celu jak największej przydatności niniejszego dokumentu dla potrzeb rozwoju turystyki w wymienionych tu założeniach postawiono przede wszystkim na realność poszczególnych działań i uwzględniono kierunki rozwoju gminy. Dzięki temu istnieją możliwości realizacji poniższych priorytetów w najbliższym horyzoncie czasowym. Należy podkreślić, że niemal wszystkie obiekty wpisane do GEZ nie są administrowane przez gminę, a możliwości dofinansowania ich remontów z środków budżetu gminy są bardzo ograniczone i mogą sprowadzać się właściwie do roli doradczej dla właścicieli. Nieliczne obiekty administrowane przez gminę zostały niedawno odnowione, np. park w Durągu, most w Glaznotach, stara remiza w Glaznotach. W 2024 r. rozpoczęła się przebudowa siedziby Gminnego Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Samborowie, obiektu, który został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków. Planuje się włączenie do Gminnej Ewidencji Zabytków kolejnych obiektów będących w posiadaniu Gminy Ostróda.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

**8.1. PRIORYTET I DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW
ZABYTKOWYCH W POLITYCE PRZESTRZENNEJ GMINY**

8.1.1. CEL SZCZEGÓŁOWY I.1.

DBAŁOŚĆ O ŁAD PRZESTRZENNY I KRAJOBRAZ KULTUROWY W GMINIE

Działania:

- 1) Ścisłe powiązanie działań przy obiektach zabytkowych z dokumentami planistycznymi gminy,
- 2) Realizacja zasad ochrony historycznych układów ruralistycznych poszczególnych miejscowości
- 3) Odpowiednia konserwacja zabytkowej zieleni, stanowiącej krajobraz kulturowy
- 4) Bieżąca opieka nad cmentarzami i miejscami pamięci, głównie poprzez prowadzenie prac porządkowo-pielęgnacyjnych,
- 5) Respektowanie stanowisk archeologicznych oraz stref ochrony archeologicznej w polityce przestrzennej gminy,
- 6) Rozszerzanie zasobu dziedzictwa kulturowego, m.in. poprzez regularną aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków, uaktualnianie kart GEZ, inwentaryzację obiektów małej architektury, cmentarzy, stanowisk itp.,
- 7) Współpraca społeczności lokalnych w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów wpisanych do GEZ.

8.1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY I.2.

BEZPOŚREDNIE WSPARCIE DLA REWALORYZACJI OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

Działania:

- 1) Przeznaczanie środków finansowych na miarę możliwości budżetu gminy na obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków,
- 2) Interwencja władz gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz przy obiektach zabytkowych we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- 3) Stosowanie zachęt prawnych i finansowych oraz pomocy publicznej dla inwestorów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych,
- 4) Dofinansowanie następujących inwestycji ze środków budżetu gminy:
 - dotacja celowa na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków w wysokości 800 000,00 zł na realizację inwestycji pn.: „Przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Durągu”.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

8.1.3. CEL SZCZEGÓŁOWY I.3.

OKREŚLANIE WARUNKÓW WSPÓŁPRACY Z WŁAŚCICIELAMI OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

Działania:

- 1) Przekazywanie właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych informacji o możliwościach pozyskiwania dodatkowego wsparcia finansowego (zwłaszcza z funduszy europejskich)
- 2) Kontynuacja i przestrzeganie regulacji przyznawania środków finansowych z budżetu gminy dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków
- 3) Zaplanowanie środków w budżecie gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy obiektach zabytkowych
- 4) Dopracowanie zasad dofinansowania prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach (wydanie regulaminu, wzoru wniosku itd.) oraz doradztwo przy wypełnianiu dokumentów

8.2. PRIORYTET II WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU GMINY

8.2.1. CEL SZCZEGÓŁOWY II.1.

ROZWÓJ PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH OPARTYCH NA WALORACH DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działania:

- 1) Rozwijanie istniejących produktów turystycznych opartych na szlakach turystycznych, kulturowych lub ścieżkach edukacyjnych
- 2) Wykorzystanie Kanału Ostródzko-Elbląskiego, wpisanego na listę Pomników Historii jako głównego elementu strategii promocyjnej gminy
- 3) Tworzenie nowych produktów wykorzystujących istniejące zasoby kulturowe
- 4) Wykorzystanie historycznych materiałów dotyczących terenów gminy
- 5) Polepszenie dostępności poszczególnych obiektów poprzez odpowiednie oznakowanie dróg czy szlaków turystycznych
- 6) Udostępnianie poszczególnych obiektów zabytkowych osobom niepełnosprawnym
- 7) Opracowanie strategii promocji i rozwoju turystyki w celu wyznaczenia kierunków działań gminy
- 8) Współpraca z gminami ościennymi oraz organizacjami międzynarodowymi przy realizacji celów związanych z promocją ruchu turystycznego
- 9) Współpraca z mediami tradycyjnymi i internetowymi w dziedzinie promocji lokalnych zabytków

8.2.2. CEL SZCZEGÓŁOWY II.2.

ODPOWIEDNIA EKSPOZYCJA I PROMOCJA NAJCENNIEJSZYCH OBIEKTÓW

Działania:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

- 1) Stworzenie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej w postaci oznaczeń, tablic, drogowych wskazówek itp.
- 2) Publikowanie folderów, ulotek oraz innych materiałów przybliżających zasoby historyczne mieszkańcom i turystom
- 3) Atrakcyjne przedstawianie obiektów za pomocą iluminacji, tworzenia punktów widokowych, prezentacji multimedialnych i muzycznych
- 4) Dbanie o aktualizację strony internetowej gminy wraz z umieszczeniem informacji o zasobie zabytkowym
- 5) Aktualizacja i rozwijanie funkcjonalności interaktywnej mapy gminy poprzez odpowiednią warstwę systemu informacji przestrzennej z danymi na temat obiektów lokalnego dziedzictwa kulturowego
- 6) Nagłaśnianie wśród lokalnej społeczności najważniejszych badań, odkryć i publikacji związanych z tradycją regionalną w celu wzrostu tożsamości regionalnej mieszkańców

8.2.3. CEL SZCZEGÓŁOWY II.3.

EDUKACJA SPOŁECZEŃSTWA W ZAKRESIE ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PIELEGNOWANIE TRADYCJI REGIONALNYCH

Działania:

- 1) Wspieranie działalności organizacji pozarządowych związanych z historią i kulturą, placówek muzealnych, lokalnych galerii, bibliotek oraz innych instytucji kultury
- 2) Wspieranie projektów edukacyjnych związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym
- 3) Wprowadzanie elementów lokalnego dziedzictwa kulturowego do edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez różnego rodzaju konkursy, wystawy, wycieczki itp.
- 4) Wspieranie badań naukowych związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym
- 5) Organizacja imprez kulturalnych promujących kulturę regionalną (w tym mających na celu promocję gminy i krzewienie kultury)
- 6) Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji i promocji regionu (w tym wsparcie szeroko pojętych kół zainteresowań, tworzenie miejsc do tego typu spotkań)
- 7) Promocja tradycji regionalnych za pośrednictwem zbiorów bibliotecznych i Internetu.

Gmina jest świadoma swojej roli w dbałości o zabytki i w przypadku wygospodarowania dodatkowych środków finansowych przeznaczone zostaną one również na działania związane z zabytkami.

Należy zwrócić też uwagę na wartość historyczną obiektów, znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków. Celem podstawowym Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest zachowanie substancji zabytkowej, jednak nie wyklucza to całkowicie zastosowania nowocześniejszych technologii lub materiałów budowlanych. Jednakże wszelkie niekontrolowane przebudowy mogą skutkować nieodwracalną utratą walorów zabytkowych poszczególnych budynków, stąd dla obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków przyjęto następujące ustalenia odnośnie:

- 1) Wymiany stolarki otworowej,
 - tylko materiał historyczny tj. okna drewniane w budynkach z odtworzeniem podziałów i dekoracji. Dopuszczalna zmiana konstrukcji okien skrzynkowych na jednoramową, w uzasadnionych przypadkach dekapitalizacji okien;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

2) w przypadku wymiany stolarki drzwiowej stosować zasadę odtworzenia materiału, konstrukcji, podziałów, artykulacji (dekoracji);

3) Wymiany pokrycia dachowego

– tylko dachówka ceramiczna (holenderka, zakładkowa, karpiówka etc.) w układzie i na wzór istniejącej w obiekcie. W przypadku katastrofy budowlanej, konieczności doraźnego zabezpieczenia przed pogarszaniem się stanu zachowania i stanu technicznego więźby i pokrycia, dopuszczenie na czas określony tymczasowego zabezpieczenia (nie dłużej niż do 10 lat) pokrycia np. gontem bitumicznym, blachą, blachodachówką (kolor ceglasty, matowy). Wymagana uprzednio dokumentująca ten fakt opinia techniczna (np. wskazująca konieczność remontu więźby – określająca jak i czym, zwierająca adnotację o konieczności tymczasowego położenia innego pokrycia dachu.

– docelowo należy stosować dachówkę i remontować więźby dachowe.

4) Ocieplenia budynków

– ze względu na wysoki walor krajobrazowy obiektów i zespołów, dokumentujących wartości historyczne i kulturowe regionu, jednostkowo posiadających skromny walor artystyczny i naukowy, nie dopuszcza się stosowania dociepleń lekkich, zewnętrznych ścian, elewacji wykonanych z cegły licowej (ceramicznej, silikatowej), kamienia, drewna oraz wątków mieszanych tj. kamienno-ceglanych, muru pruskiego, etc.,

– dopuszcza się stosowanie dociepleń lekkich, na zewnętrznych elewacjach tynkowanych, pozbawionych detalu architektonicznego (gzymsów, opasek, dekoracji sztukatorskich, elementów drewnianych etc.), pod warunkiem odtworzenia struktury, faktury i kolorystyki oryginalnego, historycznego tynku.

– Ewentualnie w przypadku, gdy występuje tylko prosty gzyms podokapowy – odtworzyć gzyms podokapowy, z jego profilowaniem, odsadzeniem od lica ściany etc.

9. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zadania opisane w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla gminy Ostróda powinny być realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli oraz zarządców obiektów, parafie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Ze strony gminy Ostróda zadania będą wykonywane bądź wspierane przez gminne jednostki organizacyjne (szkoły, przedszkola, gminne placówki kultury) oraz referaty Urzędu Gminy w ramach zadań własnych, poprzez istniejące i planowane instrumenty:

– prawne (np. poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów o wartościach artystycznych i zabytkowych, prowadzenie gminnej ewidencji zabytków, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków),

– finansowe (np. udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane przy zabytkach, środki budżetowe na zadania własne z przeznaczeniem na remonty i modernizacje zabytków będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających dofinansowanie z środków zagranicznych, nagrody, ulgi finansowe),

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2025-2028 DLA GMINY OSTRÓDA

- społeczne (działania stymulujące np. w zakresie edukacji, promocji, informacji, działań sprzyjających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami oraz rozwojem turystyki),
- kontrolne (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego – gminnej ewidencji zabytków),
- koordynacji (m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z gminami sąsiednimi, ośrodkami naukowymi i akademickimi, związkami wyznaniowymi)

10. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na mocy art.87 ust.1 i ust.5 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest sporządzany na okres 4 lat, a co 2 lata wójt (burmistrz, prezydent) sporządza sprawozdanie z jego realizacji, które przedstawia Radzie gminy (Miasta). Wskazane jest, aby sprawozdania z realizacji Programu były przekazywane do wiadomości Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Sprawozdanie powinno określać poziom realizacji gminnego programu oraz efektywność wykonania planowanych zadań, w tym np. poziom (w % bądź liczbach):

- wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- wartość finansową wykonanych/dofinansowanych prac remontowo- konserwatorskich przy zabytkach,
- liczba obiektów poddanych tym pracom,
- poziom (w %) objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych,
- liczba utworzonych szlaków turystycznych,
- liczba wydanych wydawnictw, liczba szkoleń, imprez związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego itd.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Należy jednak stwierdzić, iż ważne jest, aby gminy również z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w swoich budżetach środków w rozdziale 92120 - Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami. Jest to o tyle istotne, iż duża część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego we współfinansowanych przez nie projektach. Regularne zabezpieczanie środków z budżetu gminy pozwoli na podjęcie powolnych, ale systematycznych kroków w kierunku ratowania kolejnych obiektów dziedzictwa kulturowego.

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 w/w Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2025-2028
DLA GMINY OSTRÓDA**

organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej w/w tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

1) Źródła publiczne: krajowe

- budżet państwa – m.in. środki w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Administracji i Cyfryzacji, Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- budżety jednostek samorządu terytorialnego – m.in. dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, dotacje inwestycyjne dla instytucji kultury podległych jednostce samorządu terytorialnego, jeżeli są to obiekty wpisane do rejestru zabytków; dotacje dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na wsparcie realizacji zadań publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego;

2) Źródła publiczne: zagraniczne

- fundusze Unii Europejskiej związane z programami uwzględniającymi dziedzictwo kulturowe,
- m.in.: Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

4) Źródła prywatne:

- osób fizycznych – składki i zbiórki publiczne na określony cel;
- osób prawnych;
- organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji;
- kościelnych osób prawnych.

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w Polsce może być finansowana z różnych źródeł, w tym w szczególności w ramach krajowych środków publicznych. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dopuszcza możliwość udzielania dotacji z budżetu państwa przez dysponentów jego części przeznaczonych na kulturę zarówno na poziomie krajowym, jak i wojewódzkim. Odpowiednio dotacje udzielane są, w drodze ogłaszanych konkursów, przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.